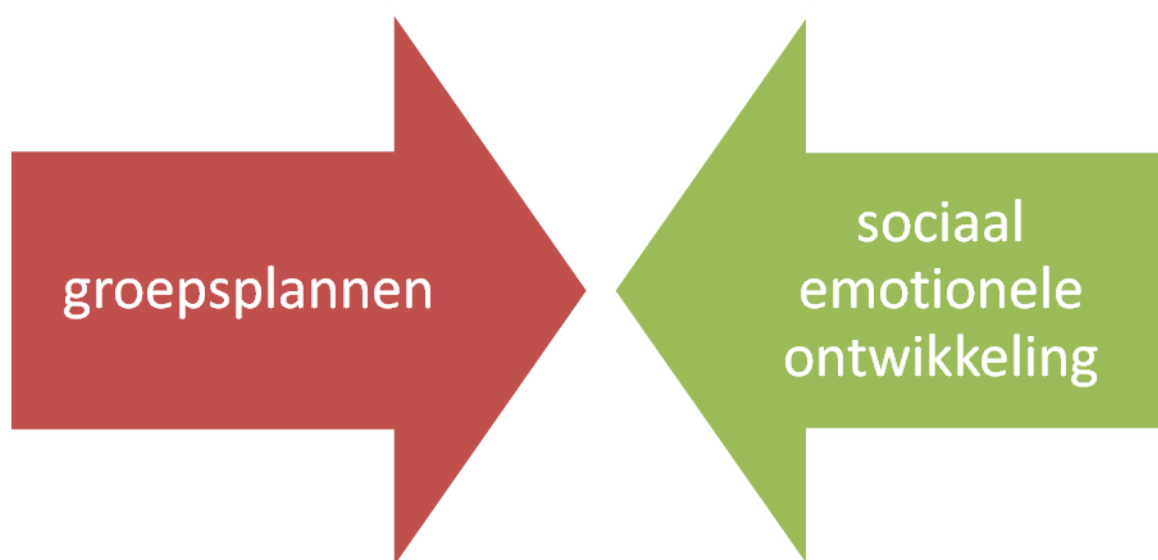




**Het effect van het werken met
groepsplannen op de zorg binnen de
sociaal emotionele ontwikkeling.**

Dionne Kok

Meesterstuk in het kader van de opleiding M SEN

Leerroute: gedragsspecialist

Jaar: 2009-2011

Begeleid door: Mayke Reumkens

Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg Sittard

Voorwoord

Ik wil graag de tekst van een lied gebruiken om mijn meesterstuk in te leiden.

BLOEMEN ZIJN ROOD

(*"Flowers are red"*, [Harry Chapin](#). Ned. tekst [Gerard van Maasakkers](#))

*'n Jungske ging vur 't uurst naor school, hij kreeg 'n vel papier en krijt
en hij kleurde en kleurde 't hul vel vol, want kleure, da vond-ie fijn.*

Mer de juffrouw zei "Wat doe je daar, jongeman?"

"Ik teken bluumkes, juffrouw"

*Ze zei "We doen hier niet aan kunst, jongeman,
bloemen zijn rood en de lucht is blauw.*

Je zult er rekening mee moeten houden; je bent hier niet alleen.

Als alle kinderen 'ns deden zoals jij, waar moest dat dan toch heen, ik zeg je:

Refrein:

"Bloemen zijn rood, jongeman, blaadjes zijn groen.

*'t Heeft geen enk'le zin om 't anders te zien,
dus waarom zou je 't dan nog anders doen."*

Mer 't jungske zei:

*"Ja mer juffrouw, d'r zijn zoveel kleure bloeme,
zoveul kleure blaadjes, zoveel kleuren, overal,
zoveul kleure zijn nie op te noeme mer ik zie ze allemaal".*

*Mer de juffrouw zei "Je bent ondeugend, jongeman
je kliedert en je Nederlands is slecht.*

Ik weet zeker dat je 't alletwee veel beter kan, ik wil dat je herhaalt wat ik zeg:

(Refrein)

Mer 't jungske zei:

*"Ja mer juffrouw, d'r zijn zoveel kleure bloeme,
zoveul kleure blaadjes, zoveel kleuren overal,
zoveul kleure zijn nie op te noeme mer ik zie ze allemaal".*

*Mer de juffrouw zei: "Dit duurt me nou te lang,
je moet maar weten hoe 't hoort"*

en ze zette 't jungske op de gang ("Voor je bestwil" enzovoort).

Mer hij werd bang, zo na 'nen tijd klopte zachtjes aan de deur.

En hij zei "Juffrouw, ik heb wel spijt" en hij kreeg 'n kleur toen-ie zei:

Refrein:

*"Bloemen zijn rood, blaadjes zijn groen,
't heeft geen enk'le zin om 't anders te zien
dus waarom zou ik 't anders doen".*

*Mer d'n tijd ging dur, gao altijd dur en hij ging naor de tweede klas
en de juffrouw was hul anders dan die daorvur, ze was nieuw, ze was er pas.
En ze lachte vriendelijk toen ze zei "tekenen doe je voor je lol,
je krijgt genoeg papier en krijt van mij, teken maar je hele vel vol."
Mer 't jungske tekende bloeme, gruu en rood, en in de rij,
en toen de juffrouw vroeg waarom kreeg-ie weer 'n kleur, en-ie zei:*

(Refrein)

Elk kind komt op school binnen met een rugzak vol kwaliteiten en kansen. Het is voor ons als leerkracht te taak om die rugzak te openen en de inhoud ervan te gebruiken bij het onderwijs voor dat kind. Dit moeten wij wel kunnen en willen zien. Wij moeten openstaan en nieuwsgierig zijn naar de inhoud van de rugzak van elk kind. Ik ben ervan overtuigd dat dit zeer waardevol is. Door gebruik te maken van de kwaliteiten komen er vanzelf oplossingen en kansen naar voren die we kunnen inzetten bij de ontwikkeling van de kinderen.

In dit meesterstuk is dit ook een belangrijk onderdeel. Door de invoering van de 1-zorgroute hoop ik dat de leerkrachten een andere kijk krijgen op kinderen. Dat ze niet zoals in het lied voorbij gaan aan de creativiteit van de kinderen maar dat ze openstaan, leren luisteren en doorvragen bij de kinderen om zo het onderwijs optimaal aan te laten sluiten bij de behoeften van elk kind.

Verder wil ik graag een aantal mensen bedanken. Allereerst de directie en de leerkrachten van de Broederschool. Zonder hun steun en vertrouwen had dit traject nooit kunnen slagen.

Ik wil mijn citical friends bedanken voor de fijne steun en de goede feedback. Daarnaast wil ik mijn begeleidster bedanken voor de fijne begeleiding.

Bedankt allemaal!

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	6
1.1 Keuze onderwerp en motivatie	6
1.2 Leervragen	6
1.3 Korte inhoud	7
Hoofdstuk 2 Vraagstelling onderzoek	8
2.1 Aanleiding voor mijn onderzoek	8
2.2 Is de vraag een onderzoekbare vraag	8
2.3 Hoe ziet mijn ideale antwoord eruit	9
2.4 Waarop kan ik voortbouwen	9
2.5 Is er al veel geschreven over het onderwerp	9
2.6 Wat is mijn persoonlijke reden om voor deze vraag te kiezen?	10
Hoofdstuk 3 Verantwoording van de vraagstelling	11
3.1 Operationalisering	11
3.2 Theoretische praktische en maatschappelijke relevantie	12
3.3 Optimale opbrengst	12
Hoofdstuk 4 Onderzoeksstrategie en theoretisch kader	13
4.1 De functie van het onderzoek en de onderzoeksstrategie	13
4.2 Theoretisch kader en conceptuele modellen	14
4.3 Vooronderstellingen en verwachtingen	16
Hoofdstuk 5 Methode	17
5.1 Doelgroep van mijn onderzoek	17
5.2 Deelvragen	18
5.3 Onderzoeksplanning	18
5.4 Resultaten van het onderzoek per deelvraag	19
5.5 Betrouwbaarheid en validiteit	21

Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen	23
6.1 Conclusies	23
6.2 Aanbevelingen	25
Hoofdstuk 7 Discussie en reflectie	26
7.1 Discussie onderzoek	26
7.2 Reflectie op het eigen leerproces	27
Samenvatting:	29
Literatuur	30
Boeken	30
Websites	30
Bijlagen	31
Bijlage 1 Onderzoekslijst	32
Bijlage 2 Integrale leerlingenzorg	34
Bijlage 3 De Vijf niveaus van zorg	39
Bijlage 4 Groepsoverzicht	43
Bijlage 5 Presentatie	44
Bijlage 6 Groepsplan	46
Bijlage 7 Overdrachtformulier	47
Bijlage 8 Zorgkalender	49
Bijlage 9 Handleiding opstellen groepsplan	52
Bijlage 10 Ingevuld groepsoverzicht	54
Bijlage 11 Ingevuld groepsplan	60
Bijlage 12 Integrale leerlingenzorg	62
Bijlage 13 Onderzoekslijst eindmeting	67

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijf ik waar het onderzoek over gaat en waarom ik voor dit onderzoek heb gekozen. Ik geef aan welke leervragen ik heb. Als afsluiting zal ik kort beschrijven wat er in elk hoofdstuk aan bod gaat komen.

1.1 Keuze onderwerp en motivatie

Toen ik een aantal jaren geleden als intern begeleider begon op school liep ik tegen een aantal dingen aan. Zo was de zorgstructuur onoverzichtelijk. Er gebeurde veel maar er was geen overzicht. Hierdoor was er ook geen echte duidelijke lijn. Leerkrachten boden echt wel extra zorg. Sterker nog er werd extreem veel extra zorg geboden. Soms zelfs zo veel dat ik mij wel eens afvroeg hoe ze dat voor elkaar kregen.

Ik merkte dat zelf als leerkracht ook. Naast de interne begeleiding had ik zelf ook een groep. Ook daar liep ik tegen de veelheid aan hulpvragen aan bij kinderen. De hoeveelheid handelingsplannen was enorm groot.

Daar moest verandering in komen. Maar hoe?

Op de eerste plaats moest er een goede structuur komen. Een heldere en doorzichtige zorgstructuur. Dat is de basis voor goede zorg. Daarnaast moesten we gaan kijken of we meer preventief zouden kunnen gaan werken. Waarschijnlijk zouden we daar al veel uitval mee kunnen voorkomen. Dat zou een hele kluit worden. Het vraagt een andere houding van ons als leerkracht.

Toen kwam ik op de opleiding in aanraking met de 1-zorgroute. Ik raakte enthousiast. Deze manier van werken zou ons kunnen helpen. Ik zag het als een uitdaging om de 1-zorgroute te gaan implementeren en om te kijken of mijn verwachtingen uit zouden komen.

Ik heb ervoor gekozen om binnen dit onderzoek het proces en de effecten te beschrijven binnen de groepen 1 en 2. De rest van de school gaat ook mee binnen dit traject maar die beschrijf ik niet in mijn onderzoek.

1.2 Leervragen

In mijn PAP (persoonlijk ontwikkelingsplan) heb ik een aantal doelen geformuleerd. Binnen dit onderzoek wil ik werken aan de volgende doelen.

Leren zien van ontwikkelingskansen bij kinderen. Ik wil leren om af te stappen van het formuleren van problemen. Ik wil het mijzelf eigen maken dat ik kijk vanuit de kansenbril. En dat als ik tegen belemmeringen aanloop deze kan ombuigen naar behoeften. Als ik dit mijzelf eigen heb gemaakt wil ik dit graag overbrengen naar het team. De 1-zorgroute kan mij daarin ondersteunen. Ook de theorie van oplossingsgericht werken kan een goede steun voor mij zijn in het coachen van collega's.

Dan kom ik meteen bij een tweede leerpunt.

Ik wil binnen dit onderzoek een coachende rol innemen. Ik vind het erg belangrijk dat ik aansluit bij de leerkrachten. Dat ik functioneer met een oplossingsgerichte houding. Daarnaast wil ik ervoor zorgen dat het team mee komt in het onderzoek. Daarvoor is het erg belangrijk dat ik zorg voor een heldere en gestructureerde implementatie.

Verder hoop ik met dit onderzoek veel extra kennis op te doen. Hiervoor zal ik veel literatuur gaan lezen.

1.3 Korte inhoud

In *hoofdstuk 2* zal ik verder ingaan op de vraagstelling. Ook zal ik daar dieper ingaan op de aanleiding van mijn onderzoek maar ook op wat ik hoop te bereiken. Ik zal daar ook aangeven wat er al aanwezig is en waar ik op kan voorbouwen.

In *hoofdstuk 3* ga ik de vraag verder operationaliseren. Ik zal mijn onderzoeksvraag verduidelijken. Daarnaast zal ik alle begrippen die van belang zijn binnen dit onderzoek uitdiepen.

In *hoofdstuk 4* ga ik mijn vraagstelling functioneel maken. Ik zal daar aangeven wat al bekend is over dit onderwerp. Ik ga dan verder in op de 1-zorgroute en handelingsgericht werken, passend onderwijs, sociaal emotionele ontwikkeling en inclusie. Ook zal ik daar ingaan op de onderzoeksstrategie die ik ga gebruiken. Ik zal de functie van dit onderzoek verder uitdiepen. Als laatste zal ik daar mijn vooronderstellingen en mijn verwachtingen verhelderen.

In *hoofdstuk 5* ga ik beschrijven hoe ik het onderzoek ga uitvoeren. Ik geef daarbij aan hoe ik de gegevens ga verzamelen en verwerken. Om goed aan de slag te kunnen heb ik een drietal deelvragen opgesteld. Ik geef de trajecten weer die nodig zijn om antwoord te kunnen geven op die deelvragen en ik zal daarna ook de antwoorden op die deelvragen beschrijven. Deze deelvragen ondersteunen de uitvoering van het gehele onderzoek. Ik beschrijf hier ook de betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek.

In *hoofdstuk 6* ga ik het antwoord geven op mijn onderzoeksvraag. Ik ga hier dan ook dieper in op de effecten van de invoering op verschillende onderwerpen.

Vervolgens doe ik een aantal aanbevelingen voor de toekomst.

In *hoofdstuk 7* bediscussieer ik mijn uitgevoerde onderzoek en reflecteer ik op mijn eigen leerproces.

Hoofdstuk 2 Vraagstelling onderzoek

In dit hoofdstuk wil ik informatie geven over waarom ik voor dit onderwerp kies en wat ik ermee wil bereiken.

2.1 Aanleiding voor mijn onderzoek

Toen ik als intern begeleider op de Broederschool startte vielen mij meteen een aantal dingen op. Leerkrachten werkten ontzettend hard. Voor heel veel kinderen werden plannen geschreven om uitval zo goed en snel mogelijk weer in te halen. Er werd in de groepen heel veel zorg geboden. En dan vooral heel veel verschillende zorg. Daarnaast merkte ik dat de zorg vooral curatief werd geboden. Na uitval op CITO- en of methodegebonden toetsen werden er plannen geschreven om hiaten op te vangen. De manier van kijken naar kinderen was vooral probleemgericht.

De informatie die gebruikt werd, beperkte zich meestal tot het vakgebied van het probleem. Dus als een kind slecht scoorde bij een bepaalde toets werd meestal alleen naar dat vakgebied gekeken. Er werd dus vaak alleen naar het probleem gekeken en binnen dat vakgebied.

Ik merkte dat ik hier zelf ook vaak vastliep omdat de informatie die ik van de leerkrachten doorkreeg vaak beperkt was. Leerkrachten wilden zo snel mogelijk goede hulp zetten op die uitval om die uitval zo snel mogelijk weer op te heffen.

Het kwam dan ook regelmatig voor dat er binnen een groep tientallen plannen liepen en dat voor een kind ook vaak meer plannen werden opgesteld. Heel veel werk voor de leerkrachten, de leerlingen en de intern begeleiders. Het gevolg hiervan was ook dat het overzicht vaak weg was. Voor mij als intern begeleider was het moeilijk te zien welke zorg er binnen een groep werd gegeven. Ook voor de leerkrachten was het een groot karwei om steeds plannen op te stellen en andere weer te evalueren. Hier moest nodig structuur komen.

Ook zou het prettig zijn als we van curatief werken meer naar preventief werken zouden kunnen gaan. Een grote omslag maar als we al een klein beetje die richting uit zouden kunnen, is het misschien mogelijk om de extreme problemen al een stukje voor te zijn.

Vanuit mijn eigen nieuwsgierigheid ben ik gaan zoeken naar mogelijkheden om de zorg meer te structureren. Vanuit de opleiding kreeg ik informatie over de 1 zorgroute. Mijn interesse was gewekt. Dit zou voor onze school wel eens de oplossing kunnen zijn. Ik ben me verder gaan verdiepen in dit onderwerp en ben steeds enthousiaster geworden. Hier liggen grote kansen voor onze school. Kansen om via deze visie structuur te bieden in de veelheid van zorg die we al bieden. Daarnaast zou het een winst zijn voor school als we door deze werkwijze preventief te werk zouden kunnen gaan. Een logisch gevolg daarvan zou zijn dat we minder problemen zouden ervaren.

Zo ben ik ook tot de volgende onderzoeksvraag gekomen.

Wat is het effect van de implementatie van het groepsplan sociaal emotionele ontwikkeling in de groepen 1 en 2 op de zorg(structuur) van de Broederschool?

2.2 Is de vraag een onderzoekbare vraag

Dit is zeker een onderzoekbare vraag. De manier waarop we nu zorg bieden is duidelijk anders dan de manier vanuit de 1 zorgroute. Door de groepsplannen in te voeren met de hele 1-zorgroute die daarbij hoort zal ik zeker effect moeten gaan zien.

Ik zal moeten zoeken naar een weg om de verandering in goede banen te kunnen leiden. Het is daarbij belangrijk dat het een traject wordt van ons allemaal en niet van mij alleen.

Het is niet zomaar iets wat ik op school zou kunnen droppen. Ik zal goed moeten kijken op welke manier ik het traject opzet en begeleid zodat het iets wordt van het team dat ermee gaat werken. Het betekent dat ik veel voorwerk zal moeten gaan doen. Ik zal steeds naar ons team moeten kijken en dan zoeken naar mogelijkheden om een transfer te maken tussen de theorie en de werkvloer. Ik vind het hierbij erg belangrijk dat het team meegaat. Ik wil voorkomen dat het iets wordt van mijzelf met als gevolg dat ik het team onderweg kwijtraak. Dus het grote onderzoek daarbij is hoe ik het ga vormgeven binnen de Broederschool zodat het past binnen onze manier van werken.

2.3 Hoe ziet mijn ideale antwoord eruit

Ik zou willen zien dat ik bij de evaluatie kan aangeven dat de zorg die wij bieden gaat volgens een cyclisch model. Dat we vaste momenten hebben waarin we plannen opzetten en evalueren. Dat we een vast zorgrooster hebben waarin alle zorg die we bieden wordt vastgelegd. Ik zou graag willen dat we meer preventief werken dan curatief. Dat we bij het aanbieden van de zorg niet alleen maar uitgaan van de problemen en de uitval maar dat we vooral kijken naar de kansen en de protectieve factoren. Dat we als team door de positieve factoren te benoemen kansen zien voor oplossingen. Dat we die oplossingen delen en dat we samen enthousiast raken in het werken volgens dit model. Ik kan in deze korte termijn nog niet aangeven of we daardoor ook minder extreme problemen gaan krijgen omdat ik vind dat je hiervoor toch een langere tijd moet werken met dit systeem. Ik zou willen dat we als team vooruit durven te kijken en plannen durven maken voor een langere periode.

2.4 Waarop kan ik voortbouwen

Het allerbelangrijkste is dat we een team hebben dat erg hard werkt. De leerkrachten zijn gemotiveerd en werken erg hard. Dit is een erg sterke basis waarop ik kan bouwen. Het is wel een team dat gestuurd moet worden. Het team heeft duidelijke lijnen nodig waarmee ze kunnen werken. De vraag die het team aan de intern begeleiders stelde naar aanleiding van de evaluatie van de zorg was: Geef ons leiding. Maak de zorg helder en stuur ons hierin. Ook ervaart het team de vele verschillende actie- en handelingsplannen als zeer onoverzichtelijk en als veel werk. Door het inzetten van de groepsplannen zullen ze ervaren dat er meer overzicht komt en dat het op ten duur ook werkbeparing zal opleveren.

Op school hebben we sinds vorig schooljaar een methode voor sociaal emotionele redzaamheid. Het team ziet in dat we op het gebied van sociaal emotionele redzaamheid in handelingsverlegenheid zitten.

Door de methode leefstijl aan te bieden als leerstof in de groepsplannen hebben de leerkrachten een methode om mee aan de slag te gaan. Naar de invulling hoeft het team dus niet te zoeken maar kan het gebruik maken van de bestaande methode.

2.5 Is er al veel geschreven over het onderwerp

Bij ons op school is het nog helemaal nieuw. Bij navraag bij collega-scholen merk ik dat er nog weinig scholen werken volgens de 1- zorgroute. Ook is er nog weinig literatuur te vinden. Binnen het samenwerkingsverband van onze school is er ook nog weinig ervaring. Daarom wordt er nu ook een stuurgroep samengesteld dat zich gaat verdiepen in dit onderwerp. Ik heb me dan ook meteen aangemeld bij deze stuurgroep. Door te participeren in deze groep kan mijn onderzoek waardevol zijn voor een grotere groep.

Ik zal mijn ervaringen delen binnen deze groep zodat ook andere scholen er profijt van kunnen hebben. Daarnaast is het voor mij waardevol om te kunnen brainstormen met andere collega's die ook met dit onderwerp aan de slag gaan.

2.6 Wat is mijn persoonlijke reden om voor deze vraag te kiezen?

Ik vind zelf dat de zorg op school niet overzichtelijk is. Mij als IB-er hindert dat in mijn functioneren. Ik ben van mening dat een gestructureerde zorg direct effect heeft op de verbetering van ons onderwijs. Ik kies voor de invoering van de groepsplannen omdat het ook sterk kijkt vanuit onderwijsbehoeften. Door hiermee bezig te zijn merk ik bij mijzelf al een veranderende kijk op de kinderen. Ik kijk vanuit een oplossingsgericht oogpunt. Er opent zich een wereld met oplossingen waardoor ik verder kan met een leerling. De positieve invloed die het op mij als persoon heeft, geeft mij een grote enthousiasme om ermee aan de slag te gaan.

Hoofdstuk 3 Verantwoording van de vraagstelling

In dit hoofdstuk wil ik de verschillende onderdelen van mijn vraagstelling operationaliseren.

3.1 Operationalisering

Onderzoeksvraag:

*Wat is het **effect** van de **implementatie** van het **groepsplan sociaal emotionele ontwikkeling** in de **groepen 1 en 2** op de **zorg(structuur)** van de **Broederschool**?*

Effect

In het vorige hoofdstuk heb ik al het gewenste effect beschreven over de mogelijke gevolgen van de implementatie van de groepsplannen. Ik zet dit middel dus ook doelbewust in omdat ik eerst al vooronderzoek heb gedaan en me verdiept heb in de theorie. Dat heb ik naast de behoeften van de Broederschool gelegd en nu hoop ik dat aan het einde van dit traject ook de gewenste effecten aanwezig zijn. Ik wil gaan onderzoeken wat de gevolgen zijn van het inzetten van het groepsplan. Daarvoor moet ik voordat ik de groepsplannen ga introduceren de huidige situatie in beeld gaan brengen. Zo kan ik na de invoering ervan het verschil benoemen.

Implementatie

Met implementatie bedoel ik dat ik een traject ga opzetten om de groepsplannen door alle collega's te laten invullen.

Om tot de invoering van groepsplannen te komen zullen we eerst nog een aantal stappen moeten maken. Het groepsplan is een deel uit het traject de 1-zorgroute. Om het groepsplan een gedegen plek in de zorgstructuur te kunnen bieden is het van belang om alle fasen van de 1-zorgroute te doorlopen. Ik zal dus een periodeplanning moeten maken waarin ik de cyclus van de 1-zorgroute bij de collega's ga invoeren.

Groepsplan

Het groepsplan is een onderdeel van de 1-zorgroute. Het bevat een omschrijving van het onderwijsaanbod voor een bepaalde periode voor een bepaald onderwijsgebeid. Omdat het om een planning gaat die vooraf gemaakt moet worden en die voor een langere tijd geldt, zal hij weloverwogen opgesteld moeten worden. Het groepsplan richt zich ook op het aanbod van alle leerlingen in een groep. Het groepsplan is doelgericht en bevat hoge verwachtingen ten aanzien van alle leerlingen.

Sociaal emotionele ontwikkeling

Ik kies ervoor om sociaal emotionele ontwikkeling als uitgangspunt te nemen. Enerzijds omdat dat direct aansluit bij mijn specialisatie als gedragsspecialist, anderzijds omdat de hulpvragen rondom gedrag en sociale emotionele redzaamheid erg veelzijdig en groot zijn.

Onder sociaal emotionele ontwikkeling versta ik alles wat te maken heeft met de pedagogische ondersteuning die wij bieden op school. Sinds een tweetal jaren ligt hier de focus. We hebben de methode leefstijl geïmplementeerd. Het is op school de dagelijkse gang van zaken en er liggen veel hulpvragen rondom de problematiek die hierbij hoort.

Ik ga dus in dit onderzoek werken met de pedagogische groepsplannen.

Zorg(structuur)

Hiermee bedoel ik de structuur waar alle zorg in wordt vormgegeven. Van de preventieve zorg tot en met de specifieke zorg voor een kind met speciale onderwijsbehoeften. Daar hoort ook alle zorg bij die buiten de klas wordt geboden. De zorg die door de leerkracht maar ook door de interne begeleider wordt geboden en die vaak niet direct zichtbaar is. Hiermee bedoel ik bijvoorbeeld de leerling-bespreking, de groepsklapper, de planning van de leerstof etc.

Broederschool

De school is gelegen in Heerlen in de wijk Molenberg. De school heeft 8 groepen. Op school zijn 2 interne begeleiders aanwezig. Een aantal leerkrachten heeft zich gespecialiseerd in verschillende vakgebieden. Het team is zeer divers. Ervaren en minder ervaren leerkrachten werken samen om het onderwijs op deze school vorm te geven.

Groepen 1 en 2

Ik kies ervoor om dit onderzoek te houden bij de groepen 1 en 2. Dit om het overzichtelijk te houden. De rest van de school neem ik wel mee in dit ontwikkeltraject maar zal ik verder niet beschrijven in dit onderzoek. Ik kies voor de groepen 1 en 2 omdat ik hier zelf zowel als leerkracht als intern begeleider werkzaam ben. Ik kan dus vanuit verschillende functies kijken naar dit traject. In deze groepen zitten kinderen in de leeftijd tussen 4 en 7. De kinderen zitten in homogene groepen. Dit jaar hebben wij 2 groepen 1 en 1 groep 2. In totaal hebben wij 55 kinderen in deze groepen zitten. Hier komen wel nog instroomkinderen bij.

3.2 Theoretische praktische en maatschappelijke relevantie

Voor de Broederschool is het een onderzoek met waarschijnlijk grote gevolgen. Elke leerkracht komt om in de individuele plannen voor zijn groep. Dit is ook al eens aangegeven door o.a. de inspectie. Er ligt een enorme druk op de schouders van de leerkrachten om steeds weer plannen te schrijven en te evalueren. De groepsplannen kunnen hier grote verlichting bieden doordat ze ervoor zorgen dat kinderen met dezelfde onderwijsbehoeften geclusterd worden. Ook door het cyclische model van de 1-zorgroute zal de zorg overzichtelijker worden.

Groepsplannen passen ook prima binnen passend onderwijs. Een onderwerp dat op dit moment veel in het nieuws is. Groepsplannen kunnen een prima middel zijn om hierbinnen te gebruiken. De wet op passend onderwijs zegt dat er voor elke leerling een passend onderwijsarrangement geboden moet worden. Door het inzetten van de groepsplannen heeft de school een goed instrument in handen om elke leerling in kaart te brengen. Daarnaast is in het groepsplan terug te vinden welke leerstof elk kind aangeboden krijgt en welke doelen er worden nagestreefd. Het samenwerkingsverband heeft ook ingestoken op de successen van de groepsplannen en heeft een stuurgroepje geformeerd met mensen die zich willen verdiepen in de groepsplannen.

3.3 Optimale opbrengst

De opbrengst voor school zal zijn dat de leerkrachten kijken vanuit onderwijsbehoeften, dat ze hooggestelde haalbare doelen formuleren, dat ze leren denken in mogelijkheden en kansen, dat ze vooral preventief gaan werken en niet meer curatief alleen bezig zijn. Maar ook dat het onderwijsaanbod transparant en werkbaar wordt vormgegeven.

Hoofdstuk 4 Onderzoeksstrategie en theoretisch kader

In dit hoofdstuk ga ik de vraagstelling functioneel maken. Ik beschrijf de functie van mijn onderzoek en stel een onderzoeksstrategie op. Verder beschrijf ik de theorieën, modellen en concepten waar ik gebruik van maak in dit onderzoek.

4.1 De functie van het onderzoek en de onderzoeksstrategie

Middels dit onderzoek hoop ik een gedegen zorgstructuur te implementeren voor de groepen 1 en 2 op de Broederschool. Door de 1-zorgroute als uitgangspunt te nemen biedt dit al een vaste structuur waarbinnen alle zorg zal kunnen plaatsvinden. Dit zal zeker niet alleen gebruikt worden voor het ontwikkelingsgebied sociaal emotionele redzaamheid. De vervolgstap zal zijn om dit toe te passen op alle ontwikkelingsgebieden van de groepen 1 tot en met 8. Hier zal ik later in hoofdstuk 6 nog op terugkomen. Het onderzoek zal een visieverandering veroorzaken. Dit vraagt wat van leerkrachten. Dit traject zal dan ook niet van tijdelijke aard zijn maar zal zeker resulteren in een verandering van blijvende aard.

Omdat het hier om een implementatie gaat zal ik gebruik gaan maken van de strategie ontwerpen. Bij dit type onderzoek worden methodes, trainingen of procedures ontworpen en uitgetoetst. Het gaat er hier om het praktisch uitproberen van methoden die aansluiten bij bijvoorbeeld problemen of behoeften van de doelgroep, om in te zetten middelen en materialen, om organisatorische aspecten en om de vereiste competenties van de mensen die ermee moeten gaan werken (Harinck, F. 2009). Al deze onderdelen zullen in mijn onderzoek aan bod komen. Het hele onderzoek zal zich vormgeven rondom de implementatie van de 1-zorgroute met als hoofditem de groepsplannen. Dit neem ik dan ook als rode draad door mijn onderzoek mee.

De strategie vergelijken komt ook ruimschoots aan bod doordat ik een vergelijking ga maken tussen de zorg voor de implementatie en na de implementatie. Het is de manier waarop ik ga trachten de effecten van 1-zorgroute te toetsen. Verder ga ik op deze onderzoeksstrategie niet in binnen dit hoofdstuk.

Het hele onderzoek is gebaseerd op de implementatie. En dan in de hele ruime zin.

Het zal moeten beginnen bij teampresentaties om leerkrachten te informeren. Tijdens teambijeenkomsten zal ik het team kennis laten maken met de 1-zorgroute. Dit zal plaatsvinden ruimschoots voordat de leerkrachten ermee gaan werken. In deze fase zal ik op een praktische en heldere manier de theorie achter de 1-zorgroute overbrengen. De PowerPoint presentatie die ik hiervoor ontwerp moet vooral duidelijk en praktische informatie bevatten. Hij zal al volledig toegespitst moeten zijn op de Broederschool. Vervolgens zal ik formulieren ontwikkelen die worden gebruikt bij de uitvoering. De formulieren moeten ook weer overzichtelijk en gebruiksvriendelijk zijn. Ik zal de leerkrachten moeten begeleiden in het toepassen van die formulieren. Hierbij is het belangrijk dat ik dit zorgvuldig doe. Ik zal hierbij starten met een grote inbreng van mij en dit geleidelijk afbouwen. Ik wil hiermee bereiken dat de leerkrachten meegaan in de nieuwe manier van werken die zeker onrust en extra werk met zich mee zal brengen.

Daarnaast zal ik de leerkrachten moeten begeleiden in de nieuwe manier van plannen van de leerstof met daarbij het formuleren van doelen. Ik zal een zorgplanner moeten maken waarin het traject van de 1-zorgroute geïmplementeerd zal worden. Ik zal het traject gaan monitoren. Als laatste zal ik het traject evalueren en de noodzakelijke vervolgstappen op gaan zetten.

De 1-zorgroute is een cyclisch model. Het zal dan ook niet stoppen na afronding van mijn onderzoek. Ik ben mij er terdege van bewust dat dit traject nog een vervolg zal krijgen. Ik zal dat dan ook blijven monitoren.

4.2 Theoretisch kader en conceptuele modellen

De 1-zorgroute en handelingsgericht werken

De 1-zorgroute (Clijsen, A. 2007) is een model dat scholen in staat stelt een uniform en transparant zorgsysteem op te zetten voor alle zorg die geboden wordt aan de kinderen binnen de school.

Belangrijk is dat binnen dit model uitgegaan wordt van de mogelijkheden en de talenten van de kinderen. Deze mogelijkheden en talenten worden omgezet in *onderwijsbehoeften*

(Pameijer, N. K. 2007).

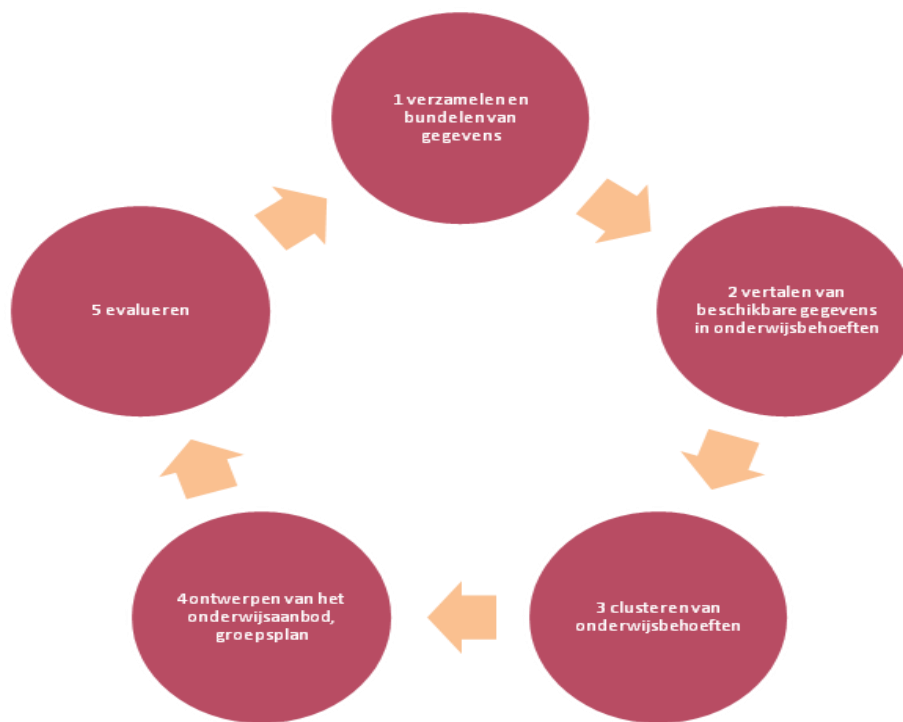
Door te kijken naar de talenten van kinderen wordt er ruimte gecreëerd voor kansen en mogelijkheden in plaats van problemen en belemmeringen. Er vindt een verschuiving plaats naar preventief en proactief handelen binnen het zorgaanbod op school. De leerkracht probeert zo al vroegtijdig te signaleren waar extra hulp of aangepaste hulp noodzakelijk is. Er wordt niet alleen achteruit maar vooral vooruit gekeken om het onderwijs zo goed mogelijk aan te laten sluiten.

Bij de 1-zorgroute wordt verder gekeken dan alleen naar het kind zelf. We plaatsen het kind in een interactioneel referentiekader. Wij kijken naar dit kind binnen deze groep, met deze leerkracht, binnen deze school, met deze ouders. Door dit te doen verkrijgen we specifieke handvatten om het onderwijs beter af te stemmen.

Binnen de 1-zorgroute vindt het werken met *groepsplannen* (Clijsen, A. 2007) plaats. In een groepsplan geeft de leerkracht doelgericht aan op welke manier hij het onderwijs binnen die groep gaat invullen uitgaande van de onderwijsbehoeften van de kinderen. Binnen de groepsplannen krijgen alle kinderen aandacht. Het voordeel is dat de leerkracht niet meer hoeft te werken met verschillende individuele plannen. Er is een plan voor de hele groep met incidenteel nog een individueel handelingsplan ernaast. Kinderen leren in groepen, met en van elkaar. Dit komt goed naar voren in de groepsplannen. Door het opstellen van de groepsplannen wordt een overzichtelijk aanbod gecreëerd voor de groep waarbinnen alle kinderen onderwijs krijgen.

Op schoolniveau betekent dat, dat het onderwijs beter op elkaar afgestemd wordt. De cyclus van de 1-zorgroute stopt niet aan het einde van het schooljaar maar draait door het nieuwe jaar in. Een warme overdracht is dus ook belangrijk en noodzakelijk. De nieuwe leerkracht heeft zo ook al een basis waarop hij zijn onderwijs moet gaan inrichten. Het kan dus niet meer voorkomen dat elk jaar het wiel opnieuw uitgevonden moet worden. De zorg loopt gedurende de hele basisschoolperiode in een cyclus door.

Dit vraagt op schoolniveau ook een aantal aanpassingen. Elke cyclus wordt afgerond met een groepsbespreking. Deze bespreking is tevens weer het begin van de nieuwe cyclus. Bij deze besprekingen is naast de leerkracht ook de interne begeleider betrokken. Er moet worden geïnvesteerd in overlegmomenten. Deze zullen structureel ingepland moeten worden. Het vraagt ook van het team dat ze als het ware met een helicopterview kunnen kijken naar de leerlijnen die gesteld zijn. Leerkrachten moeten boven de methode en de groepsdoelen uit kunnen kijken om een planning te kunnen maken voor een langere periode vooruit. De leerkrachten moeten ook de methode los durven laten om zo ruimte te creëren om het onderwijs aan te passen aan de onderwijsbehoeften van de kinderen en de groep.



In deze figuur is het cyclische model van de 1-zorgroute schematisch weergegeven (Clijsen, A. 2007).

Kwaliteitszorg

De 1-zorgroute biedt veel aanknopingspunten voor de kwaliteitszorg binnen de school. Er is een lijn binnen de organisatie en de groepsoverzichten bieden een goed beeld van de leerresultaten en de onderwijsbehoeften waarop een school het onderwijsaanbod kan afstemmen.

Passend onderwijs en de 1-zorgroute

Passend onderwijs is een veel besproken thema op dit moment.

Op de site van de rijksoverheid staat een stukje over passend onderwijs.

Ik citeer: "Ook voor kinderen met een handicap of gedragsproblemen moet er een passende onderwijsplek zijn. Liefst op een gewone school waar het kind extra begeleiding krijgt. En als het echt nodig is in het speciaal onderwijs". (www.rijksoverheid.nl/passend-onderwijs)

Bij passend onderwijs hebben schoolbesturen de zorgplicht voor kinderen met leer- en of gedragsproblemen en kinderen met bepaalde lichamelijke handicaps. Dit vraagt nogal wat van scholen. Het vraagt een goede inschatting van de beperkingen en de mogelijkheden van kinderen. Het onderwijs moet daar dan op worden afgestemd. In de paragraaf hierboven staat de theorie van de 1-zorgroute beschreven. Daarin komt ook nadrukkelijk naar voren dat er wordt gekeken naar de mogelijkheden en dat hier de onderwijsbehoeften uit worden geformuleerd. De 1-zorgroute zie ik dan ook als een model om passend onderwijs gedegen in te voeren.

Sociaal emotionele ontwikkeling

Kinderen op school moeten zich niet alleen op cognitief gebied ontwikkelen. Ze moeten ook leren wie ze zijn, hoe ze met anderen om moeten gaan, hoe ze conflicten kunnen oplossen en hoe ze hun kwaliteiten kunnen inzetten. Ze moeten sociale vaardigheden leren. Voor de verdere ontwikkeling van kinderen is dat enorm belangrijk. Ze moeten straks na het verlaten van groep 8 klaar zijn om de veilige plek van de basisschool achter zich te laten en met zelfvertrouwen en een rugzak vol sociale vaardigheden de wereld in te gaan.

Hiervoor moet een kind veel leren. Dit alles gebeurt in de periode dat ze op de basisschool zitten. Ik vind dat wij ons in het basisonderwijs hier heel bewust van moeten zijn.

Wij moeten bij alles rekening houden met dit aspect. Sociaal emotionele ontwikkeling is zo belangrijk, dat het van invloed kan zijn op het gehele functioneren van een kind. Met dit in het achterhoofd kunnen wij in het onderwijs niet om de sociaal emotionele ontwikkeling van een kind heen.

We moeten ons onderwijs hierop aanpassen. En hier ligt meteen de link met de 1-zorgroute.

Om ons onderwijs te kunnen aanpassen moeten we in kaart brengen wat een kind nodig heeft om tot ontwikkelen te komen. Hierbij moeten we gaan kijken naar het kind zelf maar ook naar de omgeving. Wat moet ik als leerkracht doen om het kind verder te helpen. Hoe moet de omgeving eruit zien zodat het kind tot leren komt. Een aantal belangrijke aspecten binnen de sociaal emotionele ontwikkeling en daarnaast belangrijke onderwerpen binnen de 1-zorgroute.

Inclusie

Onder inclusie wordt verstaan dat scholen open staan voor alle leerlingen ongeacht hun geloof, culture achtergrond, beperking of handicap. Dit onderwijsconcept streeft ernaar het onderwijs zo te organiseren dat alle kinderen dat onderwijs krijgen dat ze nodig hebben binnen de school. Kinderen met speciale zorg gaan dan ook niet meer naar speciale scholen maar blijven met extra ondersteuning binnen de school. Er wordt vanuit gegaan dat kinderen pas van en met elkaar leren als ze samen leren en samen worden onderwezen.

Inclusief onderwijs gaat verder dan passend onderwijs. Bij passend onderwijs zorgt het schoolbestuur ervoor dat ieder kind de zorg krijgt die hij nodig heeft. Dit kan binnen of buiten de school zijn.

Scholen maken hiervoor afspraken met andere scholen en instellingen. Het onderwijs moet aansluiten bij de behoeften van de kinderen maar hangt af van de mogelijkheden van de school, de leerkrachten en de wensen van de ouders.

Dit onderzoek past helemaal binnen deze thema's. Door te werken met de 1-zorgroute wordt een brug geslagen naar passend en inclusief onderwijs.

4.3 Vooronderstellingen en verwachtingen

Door de leerkrachten te laten werken met de 1-zorgroute verwacht ik een grote omslag in ons zorgsysteem. Op de eerste plaats zal het zorgsysteem transparant worden. Door de vaste structuur met de vaste momenten van handelen zal overal in de onderbouw de zorg op de juiste momenten voorbereid gaan worden. Door het cyclische model zal de zorg ook doorlopen. Hiaten en dubbele aanpakken zullen worden vermeden.

Daarnaast zal de kijk naar de kinderen en het onderwijs veranderen. Ik verwacht dat de leerkrachten meer naar kansen gaan kijken. Dat ze eerder het onderwijs zullen gaan aanpassen waardoor er meer preventief gewerkt zal gaan worden.

Dit zijn de verwachtingen die ik heb naar de effecten van deze manier van werken.

De verwachtingen die ik heb naar het traject zijn positief. Ik ben mij ervan bewust dat dat zeker afhankelijk is van de manier van begeleiden. Als ik voor de juiste begeleiding kies waarbij ik kleine stapjes maak, veel voorwerk doe, praktisch en helder communiceer verwacht ik weinig weerstand van het team. Het is een nieuw onderwerp voor alle collega's. De meeste zullen nieuwsgierig zijn en er echt in investeren. Ik verwacht dan ook dat aan het eind van dit traject alle leerkrachten zelfstandig de 1-zorgroute doorlopen. Natuurlijk met hulp van mij als intern begeleider en coach van het traject.

Hoofdstuk 5 Methode

In dit hoofdstuk ga ik beschrijven hoe ik het onderzoek ga uitvoeren. Ik geef daarbij aan hoe ik de gegevens ga verzamelen en verwerken en wat de resultaten van de onderzoeken zijn.

5.1 Doelgroep van mijn onderzoek

Het proces van de invoering van de groepsplannen begeleid ik voor de hele school. Omdat dit een te groot onderzoek wordt om te gebruiken voor dit meesterstuk ga ik me in dit onderzoek beperken tot één bouw en één vakgebied. De rest van de school loopt wel mee in hetzelfde traject. Dit is een traject waarbij de hele school betrokken is. Omdat het om een andere manier van werken gaat is het niet goed om maar een deel van het team op deze manier te laten werken.

Ik ga me richten op de bouw waar ik zelf werkzaam ben, de groepen 1 en 2. Daarnaast kies ik voor het vakgebied sociaal emotionele ontwikkeling. Hier kies ik voor omdat dat het beste aansluit bij de opleiding gedragsspecialist die ik volg.

Het traject naar de invoering van de groepsplannen ga ik uitvoeren samen met mijn collega's uit de groepen 1 en 2. Het is een zeer gemengde groep met ervaren en minder ervaren leerkrachten. Ook de manier van werken van de verschillende collega's is zeer divers.

De groep bestaat uit 4 leerkrachten. Eén leerkracht heeft al ruime ervaring bij de kleuters. Ze sluit nauw aan bij de ervaring- en belevingswereld van de kinderen. Haar manier van werken is dynamisch en vrij. Een tweede leerkracht heeft nu een aantal jaren ervaring opgedaan bij de groepen 1 en 2. Doordat ze in verschillende groepen werkt is ze genoodzaakt om zich aan te passen aan de manier van werken die in de groepen gehanteerd wordt. Doordat ze ook nog op een andere school werkt heeft ze veel verschillende inzichten en ideeën die ze weer meeneemt in haar onderwijsaanbod.

Dan is er nog een leerkracht die net is gestart. Dit is haar eerste jaar in groep 1. Het is een zeer gemotiveerde en leergierige leerkracht. Ze vindt het prettig om volgens methoden en richtlijnen te werken binnen de groep. De vierde persoon ben ik zelf. Ik sta in groep 2. Ik ga meedraaien met het proces om zo ook zelf te kunnen ervaren hoe het is om met de groepsplannen te werken. Ik werk nu al 8 jaar in de groepen 1 en 2. Naast leerkracht van groep 2 ben ik ook nog een halve dag per week intern begeleider van de groepen 1 en 2.

De groep werkt nauw samen. Regelmatig is er overleg over de dagelijks activiteiten en de zorg in de groepen. Daarnaast plannen we om de week een bouwoverleg. Hierin worden zowel huishoudelijke zaken als vakinhoudelijke zaken maar ook de zorg van de kinderen besproken.

Als groep zijn wij van mening dat sociaal emotionele ontwikkeling van enorm groot belang is bij de ontwikkeling van "onze" kinderen. Mijn onderzoek is dan ook zeer positief ontvangen.

Ik zie het dan ook als uitdaging om het een traject te maken van ons gezamenlijk. Gebruikmakend van ieders kwaliteiten en inbreng en rekening houdend met ieders ontwikkelpunten.

5.2 Deelvragen

Onderzoeksvraag:

Wat is het effect van de implementatie van het groepsplan sociaal emotionele ontwikkeling in de groepen 1 en 2 op de zorg(structuur) van de Broederschool?

Deelvragen

- Hoe ziet de huidige zorgstructuur eruit binnen sociaal emotionele ontwikkeling?
- Welk traject is nodig om tot het opzetten van groepsplannen te komen
- Hoe kan ik de leerkrachten begeleiden om de groepsplannen te kunnen opstellen?

5.3 Onderzoeksplanning

Planning voor deelvraag 1

- Hoe ziet de huidige zorgstructuur eruit binnen sociaal emotionele ontwikkeling?

methode	bronnen	doelgroep	dataverzameling	data-analyse	tijdpad
Lezen van literatuur over zorgstructuur op de basisschool	-literatuurstudie	Dionne	Kennis van zorgstructuren verkrijgen.	Relatie leggen tussen huidige situatie en bestudeerde literatuur.	Dec. 2009-Jan. 2010
Gesprek met interne begeleiders over de huidige zorgstructuur	-interne begeleiders broederschool, collega scholen	Dionne Collega IB-ers	Informatie inwinnen over huidige situatie.	Sterke- en verbeterpunten in kaart brengen.	Nov. 2009
Documentstudie: Inventariseren van de huidige zorgstructuur m.b.v. lijsten uit "instrumenten voor intern begeleiders"	-documenten	Dionne Collega IB-er team	Hoe is de structuur op dit moment. Welke formulieren worden gehanteerd, welke procedures worden gevolgd.	Huidige situatie in kaart brengen.	Jan.-juni 2010
Gesprekken met leerkrachten over huidige zorg	-docenten broederschool	Dionne docenten	Hoe ervaren de leerkrachten de zorgstructuur.	In kaart brengen van huidige bevindingen en beschrijven van leervragen	Dec. -juni Leerling-besprekingen

Planning voor deelvraag 2

- Welk traject is nodig om tot het opzetten van groepsplannen te komen

methoden/ materialen	bronnen	doelgroep	dataverzameling	data-analyse	tijdpad
Theorie lezen	-literatuur	Dionne	Literatuurstudie over de groepsplannen en de 1-zorgroute	Procedures eigen maken. Kennis opdoen van 1-zorgroute	Dec. 2009-jan2010
Documentstudie	-internet -collega scholen	Dionne	Voorbeelden van groepsplannen bekijken	Ideeën opdoen voor eigen proces van invoering	Dec. 2009-Jan 2010
Cursus volgen	-experts (OINO)	Dionne	Training volgen om proces 1-zorgroute eigen te maken	Kennis opdoen en omzetten in eigen proces op de Broederschool	Jan 2010
Gesprek met contactpersoon samenwerkingsverband	-experts	Dionne H. Bodelier	Traject bespreken. Afspraken binnen samenwerkingsverband in kaart brengen.	Feedback krijgen van samenwerkingsverband.	Jan 2010
Presentatie team voorbereiden	-voorgaande opgedane kennis	Dionne	Voorgaande kennis in model brengen en in presentatie zetten	Kennis overdracht	Feb.-Maart 2010
Presentatie team Inclusief Innovo (aanwezig bij presentatie)	-kennisoverdracht	Dionne team	Team kennis overdragen	Kennis is nodig om aan de slag te kunnen. Reacties van team en Innovo meenemen in verder traject en uitwerking	April 2010
Zorgcyclus in kaart brengen	-literatuur -experts	Dionne directie	Heldere zorgstructuur opzetten waarbinnen de cyclus van 1-zorgroute plaats gaat vinden.	Samenvoegen van alle informatie en plaatsen in zorgkalender	Juni-juli 2010

Planning voor deelvraag 3

- Hoe kan ik de leerkrachten begeleiden om de groepsplannen te kunnen opstellen?

Methoden/ materialen	bronnen	doelgroep	dataverzameling	data-analyse	tijdpad
Theorie lezen	-literatuur	Dionne	Literatuurstudie over coaching, oplossingsgericht werken	Begeleidingstechnieken eigen maken zodat ik goed kan aansluiten op de behoeften van team	Gedurende hele traject
Cursus volgen	-oplossings-gericht werken via Fontys	Dionne	Cursus volgen om de principes van oplossingsgericht werken eigen te maken.	Kennis opdoen en toepassen in de situatie van de Broederschool	Nov 2009
Gesprekken voeren met team	-docenten Broederschool	Dionne , team	Informerend over het proces. Wat gaat goed, waar lopen de collega's tegen aan.	Begeleiding aanpassen aan hulpvragen van collega's	Gedurende het hele traject

5.4 Resultaten van het onderzoek per deelvraag

Resultaten deelvraag 1

- Hoe ziet de huidige zorgstructuur eruit binnen sociaal emotionele ontwikkeling?

Om een goed antwoord te geven op deze deelvraag heb ik gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Ik heb het boek van Bokhorst & Vries (2004). *Instrumenten voor interne begeleiders*. gebruikt als basis-literatuur. Vanuit dat boek heb ik in bijlage 1 een overzicht gemaakt van de aanwezige zorginstrumenten. Ik heb de hoofdstukken als uitgangspunt genomen om te inventariseren of bepaalde instrumenten en methoden aanwezig waren op school. (voor uitwerking zie bijlage 1) In bijlage 2 heb ik het schema van de integrale leerlingenzorg ingevuld om zo een beeld te krijgen van de beginsituatie.

Ik heb de structuur van de leerlingenzorg met daarbij de zorgniveaus van het samenwerkingsverband in kaart gebracht. (Zie bijlage 3)

Onder zorg versta ik alle zorg die geboden wordt op school. Hieronder valt de zorg binnen alle onderwijsgebieden, dus ook de zorg op sociaal emotionele ontwikkeling. Binnen dit onderzoek gaat het specifiek over de zorg rondom sociaal emotionele ontwikkeling.

Door al deze gegevens naast elkaar te leggen krijg ik een goed beeld van de huidige zorg die geboden wordt op de Broederschool. De belangrijkste ga ik nu kort benoemen.

Overzicht:

Er wordt veel extra zorg geboden maar deze zorg staat minimaal beschreven in een overzicht. Er is geen jaarkalender waarbinnen de zorg wordt weggezet. Hierdoor is het erg moeilijk zowel voor de leerkracht in de klas als de interne begeleider om goed overzicht te houden op de zorg die geboden wordt.

Veel individuele plannen

Op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling wordt veel zorg geboden. Er zijn veel individuele handelingsplannen. Zelfs kinderen die binnen zorgniveau 2 vallen krijgen een vereenvoudigd handelingsplan. Het gevolg hiervan is dat de leerkrachten erg veel tijd kwijt zijn aan administratie.

Zorg gebaseerd op uitval

Er komt naar voren dat de zorg vooral gebaseerd wordt op uitval. Uitval op toetsen (kleuterobservatielijst van CITO) en uitval op gedrag. Er wordt dan vooral gekeken naar het probleem. Incidenteel wordt een kind als geheel in kaart gebracht. Alleen bij kinderen waar een handelingsplan voor wordt geschreven, worden protectieve factoren benoemd. Voor alle andere kinderen wordt vooral gekeken naar de belemmerende factoren.

Onderwijsbehoeften

Onderwijsbehoeften worden nog niet bewust ingezet. Tijdens leerlingbesprekingen worden ze wel benoemd. Er is nog geen formulier waar deze behoeften worden genoteerd. Nu worden onderwijsbehoeften als observatie geregistreerd in Eduscope.

Resultaten deelvraag 2 en 3

- Welk traject is nodig om tot het opzetten van groepsplannen te komen?
- Hoe kan ik de leerkrachten begeleiden om de groepsplannen te kunnen opstellen?

Deze twee onderzoeksvragen hangen nauw met elkaar samen. Ik kies er dan ook voor om ze samen te bespreken.

Om dit traject te laten slagen zal ik mijn begeleiding goed moeten inzetten. Hierbij is het belangrijk dat ik mijn collega's duidelijk informeer over het traject. Dit doe ik door bij aanvang een presentatie te geven waarbij ook duidelijk naar voren komt wat de route is die we gaan volgen. Daarnaast is het belangrijk dat ik kleine stapjes maak. Kleine stapjes met duidelijke instructie. De begeleiding moet in het begin heel intensief zijn. Gaandeweg verschuift de verantwoordelijkheid steeds meer naar de leerkrachten. In de eerste fase zal ik de formats invullen. In de tweede fase vullen we ze samen in tijdens de groepsbespreking en op het einde van het traject vullen de leerkrachten ze zelfstandig in. Tijdens het traject zal ik participeren in een stuurgroep die is geformeerd vanuit het samenwerkingsverband. In deze groep krijg ik steun en feedback van collega's van andere scholen.

Hieronder het traject zoals het eruit gaat zien. Ik verwijs regelmatig naar de bijlagen voor meer informatie over dat onderdeel.

December 2009/ januari 2010 - Theorie lezen - verschillende groepsplannen bekijken - ervaringen van andere scholen bespreken - aanpak bespreken in het IB-overleg (school) - bijwonen cursus groepsplannen (IONIO) - opzetten tijdspad (opzet presentatie) - gesprek met H. bodelier (samenwerkingsverband) over aanpak	
Februari/ maart - kiezen van lay-out - format groepsoverzicht klaar maken - presentatie voorbereiden	zie bijlage 4
April - presentatie team Aanwezig: hele team en Hay Freriks van Innovo	zie bijlage 5
Mei/ juni - format groepsplan klaar maken - participeren stuurgroep vanuit IB-ers samenwerkingsverband - nieuwe overdrachtsformulieren ontwerpen - contact met Innovo over invoeren van groepsplannen en Eduscope	zie bijlage 6 zie bijlage 7

Binnen dit onderzoek was het mijn doel om uit te zoeken of de groepsplannen structuur zouden kunnen brengen in onze zorg. Structuur waarmee we de zorg overzichtelijk zouden kunnen krijgen waardoor we effectiever en meer preventief te werk zouden kunnen gaan.

Een belangrijk kwaliteitscriterium volgens F. Harinck (2009) binnen kwaliteitsonderzoek is de triangulatie, het gebruik van meerdere gegevensbronnen.

Binnen dit onderzoek heb ik gebruik gemaakt van diverse bronnen en methoden. Zo heb ik deelgenomen in de stuurgroep vanuit het samenwerkingsverband dat ondersteund werd door O2-onderwijsadvies Limburg. Ik heb een cursus gevolgd bij OINO advies. Ik heb diverse boeken gelezen over de 1-zorgroute, heb contacten gehad met andere scholen om ervaringen uit te wisselen over het werken met groepsplannen en heb overleg gehad met collega leerkrachten en de directie. Ik heb gebruik gemaakt van het simulatieprogramma 1-zorgroute Kuijk, J., & André, S. (2009).

Bij de uitvoering zijn leerkrachten, de intern begeleiders en de directie betrokken geweest. Indirect de kinderen ook door bijvoorbeeld samen te verwoorden waar ze goed in zijn en wat ze nog moeilijk vinden. Ze denken op hun niveau mee over wat hun onderwijsbehoeften zijn. Alleen zijn ze te jong om bewust te betrekken bij dit onderzoek.

Ik kan hier dus spreken van een valide en betrouwbaar onderzoek.

Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wil ik een antwoord geven op mijn onderzoeksvraag.

6.1 Conclusies

Onderzoeksvraag:

Wat is het effect van de implementatie van het groepsplan sociaal emotionele ontwikkeling in de groepen 1 en 2 op de zorg(structuur) van de Broederschool?

Om te beginnen wil ik aangeven dat de effecten enorm groot zijn. Ik zal niet alles kunnen benoemen omdat het traject veel processen in gang heeft gezet. Al die processen hebben weer gevolgen op andere ontwikkelingen. Ik wil me hier beperken tot de effecten die direct voortkomen uit mijn onderzoeksvraag.

Ik maak hierbij gebruik van de lijsten die ik bij de start van het onderzoek heb ingevuld om zo de eerste deelvraag te beantwoorden. Deze lijsten heb ik aan het einde van het traject nog een keer ingevuld. (zie bijlage 12 en 13)

Vanuit die lijsten is een duidelijke verschuiving zichtbaar. Voor aanvang van dit traject scoorde de school vooral op type 1 en type 2. Nu na de eindmeting is een verschuiving zichtbaar naar type 2 en type 3. Ik gebruik hierbij de literatuur uit Kleijnen & Broeck (2005).

Kort samengevat heeft er een verschuiving plaatsgevonden van incidentele zorg naar geïntegreerde zorg. De school begon als een school die vooral incidentele en georganiseerde zorg bood waarbij uitgegaan werd vanuit het aanpakken van uitval. Handelingsplannen waren er ruimschoots. De zorg was vooral gericht op de leerlingen met problemen. Het cognitieve aspect stond op de voorgrond. Handelingsplannen op sociaal emotioneel gebied waren er nog nauwelijks. De zorg was vooral gebaseerd op de individuele leerling die uitviel.

Nu door de uitvoering van dit onderzoek heeft een verschuiving in type zorg plaatsgevonden. De focus is verschoven naar preventief handelen. Het onderwijs wordt afgestemd op de onderwijsbehoeften van de kinderen. Ook is het sociaal emotionele aspect nu veel belangrijker geworden.

Ik zal hieronder de belangrijkste onderwerpen beschrijven waarbij de effecten zichtbaar zijn.

Zorgstructuur

De school hanteert nu een zorgkalender. In deze zorgkalender staan alle activiteiten vooruit gepland die te maken hebben met de zorg die er wordt geboden. Toetsen, spreekuren, groepsbesprekingen, periodes van handelingsplannen maar ook de start en evaluatie van de groepsplannen zijn vooraf gepland. Hierdoor verloopt de zorg nu in een cyclisch model. Het model van handelingsgericht werken. Pameijer (2007). De leerkracht maar ook de interne begeleider heeft zo een goed overzicht over de zorg die geboden wordt binnen een groep.

Leerlingbespreking

De leerling-bespreking heeft een betekenisvoller karakter gekregen. Het neemt nu een centrale plaats in binnen onze zorg. Het is de afronding van de ene cyclus maar tevens de start van de nieuwe cyclus. De leerkracht heeft voorafgaand aan de leerling-bespreking het oude groepsplan geëvalueerd. Daarnaast heeft de leerkracht het groepsoverzicht aangepast. Deze gegevens zijn voor aanvang al bij de intern begeleider aanwezig zodat die zich al kan voorbereiden op het gesprek. Gezamenlijk wordt dan een planning gemaakt voor het nieuwe groepsplan. Ook worden individuele trajecten van kinderen besproken. Deze worden dan ook indien noodzakelijk meegenomen in het groepsplan.

De manier van denken en handelen is verschoven van curatief naar vooral preventief en proactief. Doordat de leerkrachten nu structureel in het groepsoverzicht moeten gaan noteren wat ze zien bij de leerlingen en welke resultaten de kinderen boeken, wordt onderwijs zichtbaar aangepast aan de onderwijsbehoeften van de kinderen. Voorheen gebeurde dat zeker ook maar was dat vaak onbewust. Leerkrachten worden hierdoor bewust bekwaamer in hun functioneren. Hierdoor worden bepaalde acties nu ook bewust actief ingezet.

Tijdens de leerling-bespreking wordt de nadruk gelegd op oplossingsgericht denken en handelen. Heel nadrukkelijk worden problemen omgezet in onderwijsbehoeften. Er wordt vooruitgeblikt naar de periode die gaat komen en daarbij wordt benoemd wat de groep of de leerlingen nodig hebben.

Een ander gevolg van de invoering van de groepsplannen is dat we bewust kijken naar het interactionele referentiekader. We brengen hiervoor alle factoren in kaart. Het kind in deze groep bij deze leerkracht in deze school en met deze ouders. Dit is van grote invloed op de invulling van het groepsplan. Het gevolg hiervan is dat ze zorg behapbaar blijft. We komen er niet meer achteraf achter dat er wel 10 plannen lopen binnen een groep. Vooraf kijken we wat haalbaar is en daar passen we ons groepsplan op aan.

Een omslag in de attitude van de leerkrachten

Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van het kijken naar problemen, achterstanden, uitval, onvoldoende scores naar kansen, waar is het kind goed in, wanneer lukt iets wel etc. Doordat de 1-zorgroute uitgaat van onderwijsbehoeften en kansen heeft dit bij de leerkrachten een andere manier van observeren teweeggebracht.

Leerkrachten zoeken nu naar onderwijsbehoeften. Hierdoor denken leerkrachten meer in oplossingen en handelen. Welke kansen liggen er voor mij als leerkracht maar ook voor het kind of de groep. Wat heb ik nodig om het onderwijs te kunnen aanbieden maar ook wat heeft het kind of wat heeft de groep nodig. Hierdoor zijn de leerkrachten meer bekwaam geworden in het aanpassen van het onderwijs.

Natuurlijk kijken we ook nog heel veel vanuit de uitval, vanuit negatief gedrag en vanuit onvoldoendes maar niet meer alleen vanuit die hoek. Steeds vaker maken we dan de vertaalslag wat heeft dit kind dan nodig, waarin is hij wel goed en kan ik dat gebruiken.

We kunnen hier zeker nog verder in groeien maar een eerst omslag is duidelijk gemaakt. Dit is terug te vinden in het groepsoverzicht waar leerkrachten binnen de observatiegegevens zowel positieve als negatieve kenmerken benoemen en bij de onderwijsbehoeften die de leerkrachten benoemen.

Zorg in de groep

Door het werken met de groepsplannen is de zorg in de groep meer transparant geworden. De veelheid aan handelingsplannen is teruggedrongen. Het aanbod voor de groep is aangepast aan de onderwijsbehoeften van de groep. De leerkracht kijkt vanuit de groep als geheel naar de individuele kinderen. Doordat leerkrachten gericht analyseren waar de uitval is wordt het aanbod beter afgestemd. Een duidelijk voorbeeld is te zien bij het interpreteren van de CITO gegevens. Voorheen werd vooral naar de uitvallers gekeken en daarnaast op welke categorieën ze uitvielen.

Nu wordt gekeken waar valt de groep op uit. Hoe kan ik dat inpassen in mijn groepsaanbod. Dat wordt verwerkt in de groepsaanpak. Dan wordt er gekeken welke kinderen dan nog extra aanbod nodig hebben en die krijgen dan nog aanbod binnen een kleine groep.

Sociaal emotionele ontwikkeling

Door het maken van het groepsoverzicht wordt het kind als geheel in kaart gebracht. Zowel de cognitieve als de sociaal emotionele ontwikkeling zijn hierbij belangrijk.

Door het structureel in kaart brengen van de protectieve, belemmerende factoren en de onderwijsbehoeften worden eventuele problemen al vroeg gesignaleerd. Hierdoor kunnen wij ons onderwijs al goed aanpassen. Door het maken van de groepsplannen sociaal emotionele ontwikkeling stellen we een doordacht onderwijsprogramma op voor alle kinderen binnen de groep.

6.2 Aanbevelingen

Het traject heeft een hoop veranderingen ingezet. Veranderingen die nog verder uitgevoerd moeten gaan worden. De eerste grote stappen zijn gezet. Nu moeten we gaan verdiepen. Zeker met het vooruitzicht naar passend onderwijs is het zeker waardevol om deze weg voort te zetten. Het aantal vakgebieden moet nog worden uitgebreid. Het is zinvol om deze zorglijn in te zetten op alle vakgebieden. Wat ik hierbij wel zou adviseren is om goed te kijken met het team hoe veel groepsplannen nodig zijn per vakgebied. Voor sommige vakgebieden is het waardevol om structureel meer periodes in te plannen. Het team moet hier gezamenlijk een keuze in maken.

Daarnaast is het van belang om het team verder te bekwamen in het formuleren van onderwijsbehoeften. Dit blijkt toch vaak moeilijker dan gedacht en dan vooral bij de kinderen die binnen het gemiddelde gebied vallen. Hier liggen nog kansen om ook deze kinderen beter onderwijs te bieden die aansluit bij hun onderwijsbehoeften.

Als ik kijk naar sociaal emotionele ontwikkeling liggen er voor school nog veel kansen. Als eerste vind ik het noodzakelijk om voor de hele school een leerlingvolgsysteem aan te schaffen voor sociaal emotionele ontwikkeling. Hierdoor kunnen mogelijke problemen eerder gesignaleerd worden. Ook hebben de leerkrachten hierdoor hulpinstrumenten in handen om gericht te kijken naar kinderen. Het helpt om de groep goed in kaart te brengen om zo een aangepast programma voor de groep op te zetten.

Als ik kijk naar de uitvoering van de groepsplannen en het opstellen van doelen binnen sociaal emotionele ontwikkeling zou het goed zijn dat het team zich meer verdiept in gedrag. Belangrijk hierbij is dat de leerkrachten vroegtijdig de signalen van probleemgedrag leren herkennen om zo preventief te kunnen handelen en onderwijs aan te kunnen passen op de onderwijsbehoeften van die kinderen. Daarnaast is het van belang dat de leerkrachten meer zicht krijgen op de gedragspathologieën. Als de leerkrachten hier scholing in zouden krijgen zijn ze ook beter in staat om hun onderwijs aan te passen.

Voorstel:

Komend jaar invoering leerlingvolgsysteem voor sociaal emotionele ontwikkeling. Als gevolg daarvan zullen ook de onderwijsbehoeften makkelijker geformuleerd kunnen worden. Daarnaast is het belangrijk dat leerkrachten meer kennis krijgen over het interpreteren en analyseren van toetsgegevens. Wellicht zou een teamcursus hierin mogelijk zijn.

Hoofdstuk 7 Discussie en reflectie

Met een zeer goed gevoel kijk ik terug op dit onderzoek. Van te voren had ik niet verwacht dat de gevolgen zo groot zouden zijn. Wat begon met het lezen van de theorie over de 1-zorgroute waardoor ik enthousiast werd over dit model, is uitgelopen tot een verander- en verbetertraject voor de Broederschool. Een traject dat nog lang niet is afgelopen. Een traject dat ook door zal lopen in ons vernieuwingstraject naar de nieuwbouw die eraan zit te komen. De 1-zorgroute zal daarbinnen een belangrijke rol gaan spelen. In dit hoofdstuk bediscussieer ik het uitgevoerde onderzoek en reflecteer ik op mijn eigen leerproces.

7.1 Discussie onderzoek

Met veel enthousiasme en de overtuiging dat dit traject zou bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van de zorg op de Broederschool ben ik aan het traject begonnen. Al snel zat ik er middenin en begon het te lopen. Presentaties werden gepland, overleg met het samenwerkingsverband verliep zeer positief en formuleren begonnen hun vorm te krijgen. De impact was enorm.

Ik had dit allemaal niet kunnen doen als ik niet zo veel vertrouwen had gekregen van de directie en het team. Ik heb alle vrijheid gekregen om dit traject vorm te geven. Ze gaven me alle vertrouwen om dit te doen. Iets wat ik vaak ook heel spannend vond. Kon ik dit wel waarmaken? Wat als het nou niets zou zijn? Wie was ik om zo maar alles om te gooien?

De directie en het team stonden achter mij en hebben alles enorm positief ontvangen. Steeds met kritische maar opbouwende inbreng ernaast. Dit heeft ervoor gezorgd dat dit traject een succes is geworden.

Het was een flink traject om binnen een jaar in te voeren. Maar met behulp van duidelijke schema's en stappenplannen was het uitvoerbaar. De leerkrachten hadden veel handreikingen en in het begin lag veel werk bij mij. Hierdoor hoefden de leerkrachten niet alles zelf uit te zoeken maar konden de leerkrachten als het ware instappen in het model dat al was opgestart. Dit heeft veel onrust weggehaald bij een aantal leerkrachten.

De reacties van de stuurgroep en de inspectie waren zeer positief. De stuurgroep van het samenwerkingsverband gaf aan dat de groepsoverzichten en de groepsplannen van de Broederschool een voorbeeld van good practice zijn. De inspecteur gaf bij de peuterspeelzalen aan dat ze eens naar de zorg in de groepen 1 en 2 moesten kijken voor een goed voorbeeld van zorg. Deze opmerkingen zorgen ervoor dat ik met een goed gevoel terugkijk op het proces maar ook dat we zo door moeten gaan. Dit traject is nog lang niet af. Het is erg belangrijk om een duidelijke structuur te bieden aan een team. Een duidelijke structuur die ook consequent wordt nageleefd door iedereen. Daarnaast is het belangrijk dat de directie en of de zorgcoördinatoren controleren of alle gemaakte afspraken en procedures ook worden nagekomen.

7.2 Reflectie op het eigen leerproces

Om een gedegen reflectie te kunnen schrijven maak ik gebruik van de Dublin descriptoren en de leerroute specifieke competenties. Elk onderdeel beschrijf ik kort.

Kennis en inzicht

Ik wilde veel nieuwe kennis op doen tijdens dit traject. Ik heb dit gedaan door veel literatuur te lezen, colleges te volgen, studiedagen te volgen over dit onderwerp en me aan te sluiten bij de stuurgroep vanuit het samenwerkingsverband. Ik heb hier enorm veel geleerd, ben echt diep de materie ingedoken en heb me zelf dit traject eigen gemaakt zodat het nu een soort automatisme is geworden om via deze manier te werken. Het geeft mij veel structuur en houvast in de zorg naar de leerlingen. Ik ben enorm nieuwsgierig en leergierig en wil ook alles weten en uitproberen. Dat is ook mijn manier van leren.

Toepassen van kennis en inzicht

Door de nieuwe kennis uit de colleges was ik altijd meteen enthousiast en begon ik al meteen na te denken over de vertaalslag naar mijn eigen praktijk. Vaak ging ik de dag erna al aan de slag met de nieuwe kennis die ik had opgedaan. Door het toepassen van mijn nieuwe kennis is mijn zorg in de groep enorm verbeterd. Ik ben veel bewuster bezig met het onderwijs dat ik aanbied. Ik kijk ook met andere ogen naar de kinderen in mijn groep en heb heel veel kunnen gebruiken in mijn dagelijks handelen.

Naast mijn eigen handelen in mijn groep is ook mijn kennis in het begeleiden en coachen erg vergroot. Ik heb vaak het gevoel dat ik nog zoveel niet heb kunnen toepassen wat ik wel heb geleerd in de afgelopen 2 jaar. De komende jaren hoop ik ook die kennis die nu in mij zit toe te kunnen passen. Dat is mijn enthousiasme en gedrevenheid. Ik volg een opleiding en ben enorm enthousiast maar naast mij staat een team. Ik moet niet als een gek doorrazen en de rest verliezen. Dat is een heel belangrijke ontdekking die ik heb gedaan.

Oordeelsvorming

Door de kennis die ik heb opgedaan ben ik me bekwaamer en competentier gaan voelen. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik ook beter in staat ben om oordelen te formuleren. Voorheen deed ik dat ook wel maar dan kon ik die niet goed onderbouwen of ik liet mij erg snel overtuigen van een ander idee. Nu ben ik goed in staat een mening of oordeel te formuleren en die ook goed te kunnen onderbouwen met de kennis die ik nu bezit. Ik kan een gedegen standpunt innemen en die ook verdedigen met respect voor de mening van een ander.

Communicatie

Ik ben communicatie enorm belangrijk gaan vinden de laatste jaren. Ik was me er voorheen niet zo van bewust. Ik vind het belangrijk dat de communicatie goed verloopt. Dat er wederzijds respect is en dat er echt geluisterd wordt naar elkaar. Ik merk dat ik er veel last van heb als de communicatie niet verloopt zoals zou moeten en ben mij altijd bewust van die communicatie. Ik reflecteer voor mijzelf. Ik heb er dan ook veel last van dat op de school waar ik werk de communicatie slecht verloopt en merk dat aan mijzelf doordat ik dan ook terugval in slechte communicatie, puur en alleen omdat ik dan pas mijn zegje kan doen. Ik voel vaak dat er niet echt geluisterd wordt en dat vind ik vervelend. In de vergaderingen die ik leid besteed ik veel aandacht aan communicatie. Ik heb een tijdje boven de agenda van de vergadering gezet wat de afspraken zijn rondom communicatie en liet iemand die communicatie beoordelen. In die vergaderingen ging het goed. Ik vind het erg jammer dat die vergaderingen het afgelopen jaar sterk zijn verminderd. Bij het hele team is de klad erin gekomen wat communicatie betreft.

In de communicatie naar ouders toe merk ik dat ik ook erg gegroeid ben. Ik pas de manier van communiceren aan, luister nu echt naar ouders, vraag door en kan me veel beter verplaatsen in de ouder. Leerpunt blijft voor mij om slecht nieuws duidelijk te brengen en niet af te zwakken.

Leervaardigheden

Toen ik met de opleiding begon en zag wat er allemaal van mij verwacht werd had ik toch soms mijn twijfels of het mij zou lukken. Er werd een sterk beroep gedaan op planningsvaardigheden.

Er was veel vrijheid en er werd verwacht dat je als student veel zelfsturing had. Allemaal dingen waar ik erg veel moeite mee heb. De colleges vond ik super interessant maar tegen de opdrachten zag ik op. Ik vergelijk het met een berg. Ik moest naar boven maar er was geen pad uitgestippeld.

Onderweg zou ik van alles tegenkomen maar wat, dat wist ik niet. Ik wist ook niet goed wat ik in mijn rugzak mee moest nemen. Ik heb veel structuur en houvast nodig om goed te kunnen functioneren. Dit heeft mij een hele tijd ook wel een erg onrustig gevoel gegeven. Ik rende tegen de berg op omdat ik enorm enthousiast was. Mijn rugzak had ik veel te vol gestopt en was dus veel te zwaar. Ik had de lat ook erg hoog liggen en wilde in twee jaar ook twee opleidingen volgen, 2 bergen dus te beklimmen. Halverwege het eerste jaar was ik nog niet echt opgeschoten. Ik startte steeds vol goede moed maar gleed even hard weer naar beneden dus besloot ik wat ballast weg te gooien door de keuze te maken om één opleiding goed te doen. Op dat moment ben ik er ook echt voor gaan zitten om een goede planning te maken, stelde mijn doelen bij en ging aan de slag. Ik pakte mijn rugzak opnieuw in en liet een groot aantal spullen achter. Vanaf dat moment kwam er ook rust en ruimte. Er vormde zich meteen een pad de berg op en ik kon zelfs een stukje rennen. De 1-zorgroute kwam op mijn pad en dat opende een hele nieuwe route. Het ging toen heel snel.

Ik kwam zoveel nieuwe dingen tegen onderweg dat de stapel informatie zo groot werd dat ik niet meer wist waar ik moest beginnen en hoe ik verder moest. Maar doordat ik mij heel bewust ben van mijn belemmeringen kon ik wel meteen de actie in zetten die nodig was. Structuur inbouwen, alles op een rij zetten en onderdelen aanpakken om zo die grote berg weer te bedwingen. Gelukkig zitten die tools tegenwoordig in mijn rugzak. Zelf lukt me dat nog niet altijd. Soms vind ik het moeilijk om de rugzak te openen en dan moet iemand anders me even op het goede spoor zetten.

Maar ik maakte een duidelijk tijdspad en zorgde voor duidelijke tussenstations op die berg waar ik mezelf dwong om naar toe te klimmen en daar te doen wat ik moest doen voor de volgende stap. Meestal was dat ook een volgende actie naar het team toe. Wat ik helaas nog moeilijk vind is om ook in een tussenstation even te pauzeren en te genieten van het uitzicht. Dat wil ik zelf meer gaan doen. Ik merk bij het eindstation dat ik dat nu wel kan, geniet van het succes en kijk trots rond.

Het uitzicht is mooi en nodigt mij uit om verder te lopen. Ik wil nu niet stoppen. De tocht gaat door. Het berggebied is groot dus er komen in de verdere uitwerking van dit traject nog meer tussenstations. Ik boek nu alvast overnachtingen zodat ik bij de tussenstations niet meteen weer doorren naar de volgende en reserveer een overnachting met een heerlijk ontbijt op het terras zodat ik optimaal van de omgeving en het uitzicht kan genieten. Dat ik kan terugkijken op een tocht en kan bekijken wat ik nodig heb voor de volgende. Ik boek dan ook niet een bed maar een slaapzaal voor het team. Samen vieren dat we iets hebben gehaald. Dat is belangrijk voor mijzelf maar in dit traject ook voor het hele team. We mogen allemaal even genieten van dit uitzicht door wat we allemaal al bereikt hebben met dit traject.

Samenvatting:

Mijn onderzoeksvraag was:

Wat is het effect van de implementatie van het groepsplan sociaal emotionele ontwikkeling in de groepen 1 en 2 op de zorg(structuur) van de Broederschool?

Als leerkracht maar zeker als interne begeleider zag ik ons team overlopen in de extra zorg die we boden aan kinderen. Soms vaak zo veel dat het niet meer werkbaar was. Het overzicht van zorg was weg en leerkrachten bleven probleem na probleem oplossen. Omdat onze school ook op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling met een stuk handelingsverlegenheid zat, zag ik hier een mooie kans om uit te zoeken hoe de zorg meer transparant en een meer preventief karakter zou kunnen krijgen. De 1-zorgroute kwam op mijn pad door de opleiding en dat leek mij een mooi instrument om hiervoor te gebruiken.

Om het verschil te kunnen zien heb ik eerst de zorg voor het traject in kaart gebracht. Hiervoor heb ik deelvraag 1 opgesteld.

Hoe ziet de huidige zorgstructuur eruit binnen sociaal emotionele ontwikkeling

Met behulp van signaleringslijsten en observaties heb ik de zorgstructuur in kaart gebracht.

Ik was mij ervan bewust dat het traject veel zou gaan vragen van de leerkrachten. Ik heb daarom twee deelvragen opgesteld om te onderzoeken hoe ik het traject vorm zou moeten geven zodat het ook zou slagen.

Welk traject is nodig om tot het opzetten van groepsplannen te komen?

Hoe kan ik de leerkrachten begeleiden om de groepsplannen te kunnen opstellen?

Ik ben de literatuur ingedoken om meer te weten te komen over de 1-zorgroute. Ook ben ik gaan participeren in een stuurgroep. Hierdoor kreeg ik zelf ook steun en feedback. Ik heb een stappenplan en een tijdspad uitgezet. Daarnaast heb ik in kleine stappen het traject geïntroduceerd. Ik heb het traject intensief begeleid om zo de betrokkenheid van de leerkrachten zo groot mogelijk te houden.

Het effect van de invoering van de groepsplannen is erg positief. Leerkrachten kijken op een andere manier naar kinderen. Elk kind wordt nu in beeld gebracht in een groepsoverzicht. Daarnaast worden problemen vertaald in onderwijsbehoeften en worden doelen hierop afgestemd.

Er worden veel minder individuele plannen geschreven en de zorg is overzichtelijk en uitvoerbaar.

Wat naar voren is gekomen is dat we een goed observatie of signaleringssysteem voor sociaal emotionele ontwikkeling missen op school. Dit om signalen eerder te leren zien en de kinderen nog beter in kaart te kunnen brengen. Dit wordt meegenomen in het schoolplan voor de komende periode.

Verder is het maken van groepsplannen al uitgebreid naar andere vakgebieden. Dit traject zal dus zeker zijn vervolg krijgen in de komende jaren.

Literatuur

Boeken

- Bokhorst, K., & Vries, P. (2004). *Instrumenten voor interne begeleiders*. Baarn: HBuitgevers
- Booth, T., Ainscow, M., Vaughan, M., Greven, A., Balkom, J. ., & Backer, T. (2007). *Index voor inclusie: Werken aan leren en participeren op school*. Tilburg: Fontys OSO.
- Cauffman, L., Dijk, D. J., Santman, M., & Schouws, N. (2009). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Amsterdam: Boom Onderwijs.
- Clijsen, A. (2007). *Handreiking 1-zorgroute voor leerkrachten en intern begeleiders in het primair onderwijs: Planmatig omgaan met verschillen*. S.l.: WSNS plus)
- Förrer, M., & Leenders, Y. (2010). *Werken met groepsplannen: Handreiking taalbeleid*. Utrecht: PO Raad, Projectbureau Kwaliteit.
- Harinck, F. (2009). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen: Garant
- Jeninga, J. (2007). *Professioneel omgaan met gedragsproblemen: Praktijkboek voor het primair onderwijs*. Baarn: HBuitgevers.
- Kallenberg, T., & Veerman & Meijwaard (Huizen). (2007). *Ontwikkeling door onderzoek: Een handreiking voor leraren*. Utrecht [etc.]: ThiemeMeulenhoff
- Kleijnen, Ria, and Gerd van den Broeck. *Grensoverschrijdende Integrale Leerlingenzorg, een (pro)actief proces*. Antwerpen: Garant, 2005.
- Kuijk, J. ., & André, S. (2009). *Simulatieprogramma 1-zorgroute: Productevaluatie voor het Ruud de Moor Centrum*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit.
- Lieshout, T. . (2002). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen*. Houten [etc.: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Pameijer, N. K. (2007). *Handelingsgericht werken op school: Samen met leerkracht, ouders en kind aan de slag*. Leuven: Acco.

Websites

www.rijksoverheid.nl/passend-onderwijs
<http://portal.rdmc.ou.nl/zorgroute/>

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoekslijst

- ✓ Startmeting

Aangevinkt betekent zichtbaar of aanwezig.

Zorgstructuur

- ✓ School hanteert een toetskalender
- School hanteert een zorgkalender met daarin opgenomen de momenten van opzetten zorgplannen, afnemen van toetsen, leerling-besprekingen.

Leerlingbespreking

- ✓ School voert structureel leerlingbesprekingen. Deze worden gepland rondom de oudergesprekken.
- Er zijn vaste data gepland.
- ✓ Leerlingbespreking wordt door de leerkrachten voorbereid. De leerkrachten geven vooraf ook een verslag aan de IB-er.
- Er is een vast document dat wordt gebruikt bij de voorbereiding van de leerlingbespreking.
- ✓ De gegevens van de CITO toetsen worden gebruikt samen met de observatiegegevens van de leerkracht en de gegevens van de externe instanties.
- Leerlingbespreking heeft een vaste structuur. *Het gesprek verloopt afhankelijk van wat er naar voren komt en wat de hulpvragen zijn van de leerkracht. Het is vooral een informeren hoe de stand van zaken is. Wel worden er afspraken gemaakt over de aanpak die in de komende periode gehanteerd gaat worden.*
- ✓ Bij de leerlingbespreking komt ieder kind aan bod. De nadruk ligt echter wel op de kinderen waar zorgen rondom zijn. De kinderen die in de middenmoot vallen worden maar heel kort even besproken.
- ✓ Bij de leerlingbespreking worden de zorgen/ problemen besproken
Bij de leerlingbespreking worden alleen de zorgen en de problemen besproken. Uitval op een toets of opvallend gedrag in de klas is een signaal om het kind te bespreken. Vanuit dat probleem wordt dan ook naar een oplossing gezocht.
- Bij de leerlingbespreking worden de kwaliteiten van de kinderen besproken
Dit gebeurt incidenteel. De manier van werken is vooral probleemgericht. Een kind valt uit en dan....
- ✓ Bij de leerlingbespreking worden de onderwijsbehoeften besproken. Incidenteel maar dan wordt er vanuit de belemmerende factoren gekeken.
- Onderwijsbehoeften worden genoteerd in een daarvoor bestemd formulier.
Onderwijsbehoeften worden wel vaak genoteerd in het logboek.

Zorg in de groep

- ✓ Leerkracht registreert signalen van kinderen
Dit gebeurt in Eduscope. Daarin worden belangrijke signalen vastgelegd in de journaals van de kinderen. Andere signalen registreert elke leerkracht individueel.
- ✓ leerkracht neemt zelf toetsen af
- leerkracht analyseert toetsen

Elke leerkracht bekijkt de uitslagen van de toetsen binnen zijn of haar groep. Een aantal leerkrachten maakt al een foutenanalyse van de toetsen. De intern begeleider bekijkt van elke groep de scores en de foutenanalyses.

- leerkracht gebruikt analyses van de toetsen om aanbod op af te stemmen
De leerkracht maakt vooral gebruik van de scores van de toetsen. Doordat de leerkrachten sinds kort zelf de toetsen invoeren wordt er steeds meer gebruik gemaakt van de analyses van toetsen.
- leerkracht maakt overzicht van de zorg in de groep
Er wordt op dit moment nog geen groepsoverzicht gemaakt door de leerkrachten zelf. De intern begeleider maakt naar aanleiding van de leerlingbespreking een overzicht van de onderwerpen die zijn besproken.
- ✓ leerkracht maakt handelingsplannen
De leerkrachten maken zelf hun handelingsplannen. Ze kunnen daarbij de hulp inroepen van de Intern begeleider. De afspraak is dat de persoon die het handelingsplan gaat uitvoeren ook het plan schrijft.
- ✓ leerkrachten voeren handelingsplannen uit in de groep
De meeste handelingsplannen worden binnen de groep uitgevoerd. Een uitzondering zijn de plannen die horen bij de tutoring binnen VVE, de preventief ambulante begeleiding, een rugzakje en specifieke hulp die incidenteel wordt gegeven door de IB-er. Deze plannen worden gemaakt in samenwerking met de persoon die betrokken is bij de uitvoering.
- ✓ leerkrachten vragen hulp van Ib-er bij de uitvoering van de handelingsplannen
- leerkrachten maken groepsplannen
Groepsplannen worden nog niet gemaakt. Enkele leerkrachten maken wel groepshandelingsplannen. Het gaat dan om de zorg in zorgniveau 2 en 3 voor een aantal die samen dezelfde problemen ondervinden in het onderwijs.
- leerkrachten registreren welke onderwijsbehoeften de kinderen hebben
Er wordt vooral gekeken naar de problemen. Vanuit die problemen kunnen de leerkrachten wel al behoeften benoemen. Ze worden nog niet structureel genoteerd in een overzicht.
- leerkrachten registreren de protectieve factoren in de ontwikkeling van een kind
Dit wordt alleen gedaan bij de leerlingen bij wie een plan wordt opgesteld. In de kinderlogboeken wordt dit wel al aangegeven in verhalende zin.
- ✓ leerkrachten registreren de belemmerende factoren in de ontwikkeling van een kind
Dit wordt gedaan bij de leerlingen bij wie een plan wordt opgesteld. In de kinderlogboeken wordt dit wel al aangegeven in verhalende zin.

Bijlage 2 Integrale leerlingenzorg

Proces leerlingenzorg:

•startmeting

<u>Ontwerp</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Inhoud	•Cognitieve ontwikkeling van leerling staat centraal	De 'hele leerling staat centraal: cognitieve, emotionele en sociale, leer- en) ontwikkelingsproblemen	Zie 2, maar geïntegreerd in onderwijsprogramma's	Zie 3, met ook aandacht voor maatschappelijke problemen
Curriculum	Zorg als specialisme met accent op diagnose en verwijzing, naast het standaard onderwijsprogramma	• Handelingsplannen naast het standaard onderwijsprogramma	Handelingsplannen geïntegreerd in flexibele leertrajecten, met ICT toepassingen voor zorg	Flexibele inzet van interne en externe expertise
Wijze van innoveren	Verbeteren op basis van tekortkomingen (curatief)	• Verbeteren op basis van meetgegevens (curatief)	Anticiperen op type leerlingen (preventief en incidenteel curatief)	Anticiperen op type leerlingen, inclusief sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen (accent op preventief)
Aansturing innovatie	Kleinschalige verbeterideeën, individueel geïnitieerd	Innovatie-ideeën regelmatig geïnitieerd door zorgteam	• Structurele innovatie van onderwijs - en zorgprocessen	Partners in samenwerkingsverband en werken structureel aan de innovatie van het onderwijs- en zorgproces

<u>Signale- ren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
doel	• Ad hoc vaststellen van individuele achterstand	• Systematisch vaststellen van individuele achterstand	Optimalisering van de inrichting van het reguliere onderwijs- en zorgproces, waardoor signalering ingebed is in het geïntegreerde proces	zie 3, in overleg met het samenwerkingsverband
Signaleren door	de individuele docent	• de Mentor of individuele docent volgens signaleringsprocedure	• Het (kern) team (docenten en zorgspecialisten) eventueel samen met externe professionals	zie 3, Signaleringsprocedure wordt vastgesteld in samenwerkingsverband
Signaleren van	afwijkingen in de leervorderingen bij individuele leerlingen	• Alarmsignalen via verzameld materiaal/ leerlingvolgsysteem	Het beeld uit leerlingbesprekingen op grond van verzameld materiaal.	zie 3: De signaleringsprocedure is samen met de partners in het SWV opgezet.

<u>Diagnos- ticeren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	• Ad hoc bepalen van (cognitief) tekort	• Systematisch bepalen van (cognitief en/of sociaal-emotioneel) tekort	Optimalisering van onderwijs- en zorgproces, waardoor diagnosticeren plaatsvindt voor en tijdens en na het handelen	Optimalisering van onderwijs- en zorgproces in overleg met SWV
Diagnose door	interne of externe zorgprofessionals	• Interne zorgprofessionals, eventueel samen met de docent, mentor/klassistularis en eventueel in samenwerking met externe zorgprofessionals	• Het (kern)team in samenwerking met interne en externe zorgprofessionals	Een geïntegreerd team met partners in SWV en andere externe partners

Procedure	Diagnose instrumenten worden beperkt gebruikt en zijn gericht op het aanbod van zorgactiviteiten	Diagnosticeren is gericht op het zorgaanbod dat de school heeft	Het (kern)team zoekt in samenwerking met interne en externe zorgspecialisten naar de best mogelijke diagnose-instrumenten en procedures (intern, extern)	De diagnose is integraal opgezet en wordt vastgesteld in het SWV en met andere externe partners
-----------	--	---	--	---

<u>handelen</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	Leerlingen individueel en incidenteel op groepsniveau brengen	uitvoeren (en bijstellen) van individuele handelingsplannen	Geïntegreerd onderwijsprogramma voor leerlingen groepen met vergelijkbare zorgbehoefte. Daarnaast (indien nodig) individuele handelingsplannen	(Voornamelijk) geïntegreerd onderwijsprogramma vast te stellen in overleg met SWV
Opstellen en uitvoeren van handelingsplannen door	Interne en externe zorgspecialisten	Interne en/of externe zorgspecialisten, eventueel samen met de docent of de mentor/ klastitularis	Het (kern)team in nauwe samenwerking met de zorgspecialisten (in- en extern)	Het proces rond handelingsplannen is integraal opgezet en wordt vastgesteld in SWV
Handelingsplan gericht op	Het handelen van individuele zorgspecialisten	Het handelen van zorgspecialisten binnen het kader van zorgtrajecten	Het handelen door het gehele (kern)team (docenten én zorgspecialisten)	Het handelen door het hele team en met partners in SWV en externe partners (verbreding en verdieping)

<u>Monitoren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	Controle op afspraken	Tussentijds bijstellen en optimaliseren van zorgtrajecten van individuele leerlingen	Tussentijds bijstellen en optimaliseren (opnemen in beleidsplan) van het geïntegreerd onderwijsprogramma	Informatie wordt uit gewisseld tussen de partners onderling teneinde de leerlingenzorg te verbeteren
Intensiteit	Monitoring vindt niet of nauwelijks plaats	Alleen resultaatmetingen aan het einde van het zorgtraject	Tussentijdse metingen van leervorderingen en de ontwikkeling van de leerlingengroep	Uitvoering van de monitoring van het proces van leerlingenzorg wordt regelmatig besproken door partners in de keten
Wijze	Knelpunten in de uitvoering worden ad hoc gemeld	Het verloop van de uitvoering van de handelingsplannen wordt regelmatig besproken door de betrokken professionals	De uitvoering van gezamenlijke afspraken wordt besproken in het team en cyclisch bijgesteld	Gezamenlijke vaststelling van het monitor-systeem in het SWV en andere externe partners in de keten

<u>Evalueren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	Evaluatie en bijstelling per vak en per handelingsplan	Evaluatie en bijstelling van zorgtrajecten van individuele leerlingen	Evaluatie en bijstelling van het geïntegreerde onderwijs en zorgproces	Evaluatie en verbetering van de effectiviteit van de leerlingenzorg met partners in de regio
Intensiteit	Nauwelijks of geen evaluatie	Elk jaar binnen de School	Ten minste een maal per jaar (maar bij voorkeur meerdere malen) binnen het (kern)team van docenten en zorgspecialisten	Elk jaar op het niveau van de SWV en partners in de regio

Evaluatie door	De zorgspecialist met de docenten, de mentor/ klastitularis, leerjaar-coördinator, intern pedagogisch begeleider	Het zorgteam leerlingenbegeleiding	Het geïntegreerde (kern)team	Het SWV en partners
Wijze	Mondeling, incidenteel (geen formulier of methode)	Via formulieren en vragenlijsten	Via een breed scala: formulieren, vragenlijsten, interviews, cijfermateriaal, (leerling)bespreking en klachten	De effectiviteit van de zorg wordt vergeleken met andere scholen en SWV (bench marking)

Bijlage 3 De Vijf niveaus van zorg

▪ Niveau 1: Algemene zorg in de groep

Omschrijving:

In dit zorgniveau gaat het om passend onderwijs voor alle leerlingen, dus onderwijs dat is aangepast aan de onderwijsbehoeften van elke leerling.

In de groep gaat de leerkracht op een professionele wijze om met verschillen in kennis, vaardigheden, gedrag, en onderwijsbehoeften. Afhankelijk van deze behoeften ontwerpt de leerkracht een passend onderwijsaanbod voor de leerlingen, gebruikmakend van de reguliere middelen die de methodieken bieden. (Denk aan de werkvormen van BAS)

Beslissing:

Beslissingen over deze algemene zorg- aan leerlingen aan dit niveau- zijn voorbehouden aan de groepsleerkracht(en).

Rol van ouders:

In dit niveau is het belangrijk dat er een goede informatie uitwisseling is tussen de ouders en de groepsleerkracht(en) omtrent de ontwikkeling van het kind. Dit geschiedt binnen de gewone schoolprocedures.

Registratie:

Registratie van het proces vindt plaats in het lesplanning formulier. (moeten we nog aanpassen)

▪ Niveau 2: Extra zorg in de groep

Omschrijving:

In dit niveau gaat het om de extra zorg die aan het kind wordt gegeven in de groep door de leerkracht(en). Het kan bij het bieden van deze extra zorg gaan om individuele hulp bij een of meer vakken, om begeleiding van het gedrag, de motoriek of een combinatie van deze aandachtsvelden. In principe betreft het kortdurende zorg d.m.v. extra instructie.

Deze zorg vermelden wij in het actieplan. Om het actieplan goed te kunnen opstellen is het van belang een goede diagnose te stellen. Bij het stellen van een goede diagnose maakt de leerkracht gebruik van o.a. toetsen CITO, methodegebonden toetsen of observaties.

De intern begeleiders zorgen ervoor dat de orthotheek gebruiksvriendelijk is zodat de leerkrachten daar gebruik van kunnen maken.

Beslissing:

Beslissingen over het geven van deze extra zorg, aan leerlingen in dit niveau, zijn voorbehouden aan de groepsleerkracht(en).

Rol van de ouders:

In dit niveau is het belangrijk dat er een goede informatie-uitwisseling is tussen de ouders en de groepsleerkracht omtrent de ontwikkeling van het kind.

Het informeren van de ouders over de geboden extra zorg behoort tot de nominale voortgangsrapportage aan de ouders door de leerkracht. Dit geschiedt binnen de gewone schoolprocedure of via een extra gepland gesprek met de ouders.

Registratie:

Registratie van deze extra instructie niveau 2 van zorg vindt plaats in het actieplan.

▪ Niveau 3: Speciale zorg na intern onderzoek

Omschrijving:

Leerlingen in dit niveau worden door een gekwalificeerde collega van de school onderzocht en/of geobserveerd.

Dit kan de IB-er zijn maar ook bv. de taalspecialist. Deze zorg wordt gecoördineerd door de IB-ers. De IB-ers sturen deze zorg aan.

Er wordt daarna een handelingsplan opgesteld waarin wordt beschreven wat het probleem is, wat eraan gedaan kan worden (proces- en productdoel), wie het plan uitvoert en wanneer gekeken wordt of het gestelde doel (proces en product) effect sorteert. Hier wordt gebruik gemaakt van de op school aanwezige pedagogische en didactische mogelijkheden, zodat de leerling binnen de in het handelingsplan gestelde tijd (6/8 weken) zijn/haar leerlijn weer kan volgen.

Beslissing:

Beslissingen over de voortgang van deze speciale zorg aan deze leerling worden op schoolniveau en dus niet alleen door de groepsleerkracht genomen en uitgevoerd. De afspraken worden daarom op schoolniveau en in het dossier c.q. het leerlingvolgsysteem vastgelegd. Vaststelling en uitvoering van deze zorg na het interne onderzoek vindt plaats na overleg met de ouders. De IB-er coördineert deze zorg. De leerkracht blijft de verantwoordelijke voor de zorg van zijn leerlingen. Leerkracht maakt evt. samen met de IB-er het handelingsplan. De leerkracht voert dit handelingsplan uit. De leerkracht blijft verantwoordelijk voor de uitvoering en de evaluatie. De leerkracht wordt hierbij ondersteund door de IB-er.

Rol van de ouders:

De ouders worden op de hoogte gesteld van het feit dat er extra zorg wordt geboden aan hun kind. Het handelingsplan wordt met de ouders besproken en daarna door de ouders ondertekend. Indien een leerling, met betrekking tot noodzakelijke speciale zorg wordt onderzocht, dienen de ouders hiervan in kennis te worden gesteld. De ouders geven middels een handtekening toestemming voor het onderzoek. Van een intern onderzoek wordt verslag gedaan aan de ouders.

Registratie:

Registratie van deze speciale zorg vindt plaats in het handelingsplan.

▪ Niveau 4 van zorg: Speciale zorg na extern onderzoek

Omschrijving:

Indien intern onderzoek vragen oproept die niet door de schoolorganisatie beantwoord kunnen worden, dan kan de hulp van externe instanties ingeroepen worden bij het diagnosticeren.

Op basis van een nauwkeurig omschreven vraag wordt onderzoek gedaan door een externe instantie en/of specialisten, waarbij getracht wordt zo concreet mogelijk antwoord te geven op de onderzoeksvraag in de vorm van hulpverlening- en/of begeleidingsvoorstellen.

Bij externe onderzoeken op schoolniveau kan en mag dat pas geschieden na een schriftelijke toestemming door de ouders/verzorgers.

Naar aanleiding van de bevindingen van het onderzoek stelt de leerkracht in samenwerking met de specialist en de interne begeleider een begeleidingsplan op met *of* langdurige speciale zorg; omdat via de reguliere methodiek de kerndoelen niet bereikt worden is op het probleem gerichte langdurige speciale zorg nodig. *Of* aanvullende speciale zorg; deze zorg is nodig voor de leerlingen die een extra aanbod krijgen in plaats van het reguliere programma. Voor deze leerlingen zullen doelstellingen geformuleerd worden, afgestemd op hun mogelijkheden. Ook hierbij zal regelmatig geëvalueerd en bijgesteld worden. (eigen leerlijn/afbuigende leerlijn.)

Beslissing:

Beslissingen over deze speciale zorg aan deze leerlingen worden in de leerling-bespreking op schoolniveau en dus niet alleen door de leerkrachten genomen en uitgevoerd. De afspraken worden op schoolniveau en in het dossier c.q. het geautomatiseerde leerlingvolgsysteem vastgelegd. Vaststelling en uitvoering van deze zorg na het onderzoek vindt plaats na overleg met de ouders.

Rol van de ouders:

Zodra er op schoolniveau externe deskundigen betrokken worden bij het onderzoek van een leerling is schriftelijke toestemming van de ouders noodzakelijk. Bij het vragen van die toestemming dienen de ouders vooraf geïnformeerd te worden over wat er gebeuren gaat en hoe zij daarna over de resultaten geïnformeerd zullen worden.

Van een onderzoek door de externe instantie wordt een schriftelijk verslag en actie gemaakt dat met de ouders besproken wordt. Er wordt een "begeleidingsplan" opgesteld met duidelijk omschreven doelen: wie doet wat, waar en wanneer en met ingeplande evaluatiemomenten. De ouders van de leerling moeten met de inhoud en de uitvoering van het voorgenomen "begeleidingsplan" akkoord gaan. Het is aan de ouders om te beslissen of ze vertrouwen hebben in de uitvoering van de plannen of dat zij vinden dat een andere basisschool beter hulp kan bieden in de gegeven situatie.

Registratie:

Registratie van het proces vindt plaats in het dossier c.q. het geautomatiseerde leerlingvolgsysteem en bij de interne begeleider. De resultaten van het externe onderzoek worden vermeld. Ook het vervolgtraject wordt aangegeven. Dit kan zijn langdurige of aanvullende speciale zorg.

- **Niveau 5: De zorg in de speciale school voor basisonderwijs**

Omschrijving:

Wanneer de basisschool aangeeft dat een leerling niet verder kan worden begeleid, wordt overplaatsing naar een andere vorm van basisonderwijs besproken.

Voor plaatsing in het speciaal basisonderwijs (SBO) wordt aan de ouders voorgesteld de leerling aan te melden bij de PCL.

Voor plaatsing in het speciaal onderwijs (SO) wordt aan de ouders voorgesteld de leerling aan te melden bij de CVI.

Plaatsing op de SBO / het SO is alleen mogelijk indien de PCL/ CVI constateert dat de zorgniveaus 1 t/m 4 niet haalbaar zijn. De ouders vragen voor hun kind een beschikking van toelaatbaarheid tot niveau 5 aan. Dit vijfde zorgniveau wordt geboden op de Speciale School voor Basisonderwijs De Griffel of een REC school.

Beslissing:

Op grond van alle beschikbare gegevens besluit de PCL/CVI al dan niet tot het afgeven van een beschikking van toelaatbaarheid. Dit besluit wordt aan de ouders meegedeeld.

Rol van de ouders:

De ouders melden hun kind op de SBO of het SO aan en verzoeken daar om plaatsing.

Na plaatsing op de SBO / het SO vindt overleg met de ouders plaats over het (te) doorlopen zorgtraject, de procedures en de rol c.q. de inbreng van de ouders daarbinnen.

Organisatie van de zorg in de groep:

Leerkracht organiseert zijn lesgebeuren zo dat er ruimte komt om met de kinderen te werken die een extra zorg nodig hebben. Dit door structureel begeleid zelfstandig leren in te zetten. Op de momenten dat de klas zelfstandig aan het werk is heeft de leerkracht de ruimte om met de kinderen aan de slag te gaan die een actieplan of handelingsplan hebben.

Belangrijk hierbij is dat we zo veel mogelijk zoeken naar overeenkomsten tussen kinderen zodat de zorg gekoppeld kan worden. Als het mogelijk is vormen we groepen van kinderen die uitvallen.

Eigen leerlijn:

Indien een kind een eigen leerlijn krijgt (zorgniveau 4) noteren wij deze zorg op een speciaal formulier “eigen leerlijn”. Een keer per jaar stelt de leerkracht dit formulier in overleg met de IB-er op. 3x per jaar vindt er een evaluatie plaats met ouders. Ouders ondertekenen dit formulier.

Aangepaste leerstof:

Indien een kind aangepaste leerstof krijgt noteren wij deze zorg op een speciaal formulier “aangepaste leerstof”. Een keer per jaar stelt de leerkracht dit formulier in overleg met de IB-er op. 3x per jaar vindt er een evaluatie plaats met ouders. Ouders ondertekenen dit formulier.

Bijlage 4 Groepsoverzicht



Kerkraderweg 7 6416 CC Heerlen tel.: 045 - 571 61 41
www.broederschool.nl

e-mail: info@broederschool.nl

Groepsoverzicht

Naam leerling	Thuisituatie	Externe instanties	Zorgniveau	vakgebied	Bijzonderheden vanuit observatie/ toetsen	Privélogopedie, kanjertraining,	Gezondheid	Onderwijsbehoeften

Bijlage 5 Presentatie

groepsplannen

Wat is een groepsplan

- ▶ Een overzicht van de hele groep waarin staat welke leerstof er aan bod komt en welk kind welke leerstof volgt.

Voordelen:

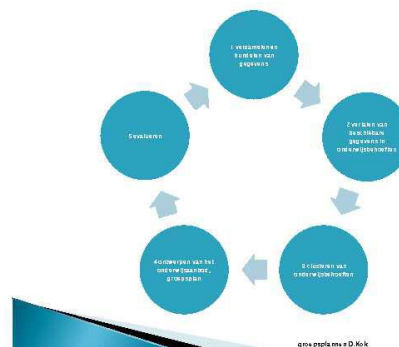
- Een duidelijk overzicht met het aanbod voor die groep
- Een helder beeld van welke doelen er binnen een bepaalde periode gehaald moeten worden
- Geclusterde zorg
- Geen individuele actieplannen meer
- Vaste evaluatiemomenten
- Werken vanuit vooruitblik
- Preventieve zorg
- Een vast moment voor het opstellen van groepsplan
- Alle kinderen worden meegenomen in de zorg

Nadelen:

- ▶ Nieuw formulier (tijdsinvestering)
- ▶ Alle extra zorg regel je op vaste momenten (voorheen schreef je actieplannen wanneer het nodig was dus was de tijd die je eraan besteedde verspreid over het jaar)

Hoe maak ik een groepsplan

- ▶ 1 verzamelen en bundelen van gegevens
- ▶ 2 vertalen van beschikbare gegevens in onderwijsbehoeften
- ▶ 3 clusteren van onderwijsbehoeften
- ▶ 4 ontwerpen van het onderwijsaanbod, groepsplan





- Aanpak/ organisatie:
Welke instructie, wanneer moeten ze zelfstandig werken, hoe wordt de instructie gegeven
- Evaluatie:
Hoe en wanneer vindt die plaats



Waar moeten we op letten:

- ▶ Goed kijken naar de leerlijnen van ieder jaargroep
- ▶ Durf te schrappen in de methode (blijf de kerndoelen en leerlijnen goed voor je zien)
- ▶ Durf kinderen te clusteren



Organisatie

- ▶ 3 x per jaar nieuw groepsplan
- ▶ 1 x per jaar groepsoverzicht maken bij elke evaluatie van het groepsplan aanpassen
- ▶ Leerling-besprekingen worden gehouden rondom de groepsplannen



Bijlage 6 Groepsplan



Groepsplan sociaal emotioneel

Groep:
 Leerkracht(en):
 Datum:
 Evaluatiedatum:

Hele groep:

Doelen	Aanpak/ organisatie

Subgroep 1:

Doelen	Aanpak/ organisatie

Subgroep 2:

Doelen	Aanpak/ organisatie

Bijlage 7 Overdrachtformulier



Kerkraderweg 7 6416 CC Heerlen tel.: 045 - 571 61 41
website: www.broederschool.nl e-mail: info@broederschool.nl

Overdrachtformulier gr 1/ 2

Naam leerling:

Geboorte datum:

van groep:

naar groep:

- | | | | |
|---|--|--|-------------------------------|
| ☐ Leerproblemen | ☐ Algemene ontwikkeling | ☐ Taal | |
| | ☐ Voorbereidend rekenen | ☐ Spel | |
| ☐ werkhoudingsproblemen | ☐ Motivatie | ☐ Zelfbeeld | |
| | ☐ Concentratie | ☐ Zelfstandigheid | |
| | ☐ Faalangst | ☐ Taakgerichtheid | |
| ☐ Gedragsproblemen | ☐ Overactief | ☐ Agressief | |
| | ☐ Teruggetrokken | ☐ | |
| ☐ Leerprestaties | ☐ Zwak | ☐ Gemiddeld | ☐ Goed |
| ☐ Voorkeurshand | ☐ Rechts | ☐ Links | |

Geef hieronder een korte beschrijving van het kind. Vermeld de protectieve en de belemmerende factoren.

Didactische gegevens:

Taal voor kleuters:

Ruimte en tijd:

Ordenen:

Ingebracht bij:

- | | | |
|------------------------------------|---|---|
| ☐ Spreekuur | ☐ Maatschappelijk Werk | ☐ Netwerk Jeugdhulpverlening |
| ☐ Elders | | |

Wat is er tot nu toe aan hulp geboden?

- | | | | |
|-----------------------------|------------------------------------|--|---------------------------------|
| ☐ RT | ☐ Logopedie | ☐ Fysiotherapie | ☐ Overig |
|-----------------------------|------------------------------------|--|---------------------------------|

Wat zijn de afspraken over begeleiding?

☐ RT in de klas

☐ RT individueel (handelingsplan)

☐ Verder onderzoek

Concrete afspraken met ouders:

Wat heeft deze leerling het komende jaar nodig?

Bijlage 8 Zorgkalender



Zorgkalender 2010-2011

Week	Datum	Onderwerp
36.	6 t/m 10 september	Groepsvormingsactiviteiten/ energizers
37.	13 t/m 17 september	HP opstellen niveau 3/ opstellen groepsplan periode 1
38.	20 t/m 24 september	Start 1 ^e periode Handelingsplan/ start 1 ^e periode groepsplannen
39.	27 sept. t/m 1 oktober	Handelingsplannen + groepsplannen inleveren
40.	4 t/m 8 oktober	
41.	11 t/m 15 oktober	Herfstsignalering groep 3 DMT B4-B8
42.	18 t/m 22 oktober	Herfstvakantie
43.	25 t/m 29 oktober	AVI Groep 4 t/m 8.
44.	1 t/m 5 november	Screeningsinstrument "Beginnende geletterdheid" B2
45.	8 t/m 12 november	Evaluatie Handelingsplan 1 ^e periode
46.	15 t/m 19 november	Start 2 ^e periode Handelingsplannen. Inleveren evaluatie en nieuwe handelingsplannen
47.	22 t/m 26 november	Leeswoordenschat M6-M8
48.	29 nov. t/m 3 december	leerlingbespreking
49.	6 t/m 10 december	
50.	13 t/m 17 december	Evaluatie groepsplan 1 ^e periode DMT B3
51.	20 t/m 31 december	Kerstvakantie
1.	3 t/m 7 januari 2010	Start 2 ^e periode groepsplannen
2.	10 t/m 14 januari	Evaluatie 2 ^e periode handelingsplannen. Ordenen M1/M2. Ruimte en tijd M1/ M2 Spelling Groep M3-M7

3.	17 t/m 21 januari	Start 3 ^e periode Handelingsplannen. Inleveren handelingsplannen en groepsplannen Taal voor kleuters M1deel 1 (nieuw) Taal voor kleuters M2 Invullen kleuterobservatielijst Rekenen/wiskunde M3-M8 Woordenschat M3-M5 Inleveren Handelingsplannen + groepsplannen
4.	24 t/m 28 januari	Begrijpend lezen M4-M8
5.	31jan. t/m 4 februari	Leestechniek en leestempo M3-M8
6.	7 t/m 4 februari	Taal voor kleuters M1 deel 2 (nieuw)
7.	14 t/m 21 februari	Evaluatie CITO uitslagen in het team AVI Groep 4 t/m 8.
8.	21 t/m 4 februari	DMT M3-M7
9.	28 feb. t/m 4 maart	Evaluatie 3 ^e periode Handelingsplannen
10.	7 t/m 11 maart	Voorjaarsvakantie
11.	14 t/m 18 maart	Start 4 ^e periode Handelingsplannen. Inleveren handelingsplannen en groepsplannen
12.	21 t/m 25 maart	AVI Groep 3 t/m 8.
13.	28 mrt t/m 1 april	
14.	4 t/m 8 april	Screenings instrument Beginnende geletterdheid E2
15.	11 t/m 15 april	Leeswoordenschat E5-E7
16.	18 t/m 22 april	Evaluatie 2 ^e periode groepsplannen
17.	25 t/m 29 april	Meivakantie
18.	2 t/m 6 mei	Meivakantie
19.	9 t/m 13 mei	Start 3 ^e periode groepsplannen Evaluatie 4 ^e periode Handelingsplannen DMT E3-E4. AVI 3-8.
20.	16 t/m 20 mei	Start 5 ^e periode Handelingsplannen.
21.	23 t/m 27 mei	Inleveren handelingsplannen Taal voor kleuters E1deel 1(nieuw)
22.	30 t/m 3juni	Ordenen E1-E2. Ruimte en tijd E1-E2 Woordenschat E3-E5
23.	6 t/m 10 juni	Taal voor kleuters E2 Taal voor kleuters E1 deel 2 (nieuw) Invullen kleuterobservatielijst Spelling E3-E7 Begrijpend lezen E3-E4.

24.	13 t/m 17 juni	Rekenen/wiskunde E3-E7 Leestechiek en leestempo E4-E7
25.	20 t/m 24 juni	Evaluatie CITO in team
26.	27 juni t/m 1 juli	Evaluatie 5 ^e periode handelingsplannen Evaluatie 3e periode groepsplannen
27.	4 juni t/m 8 juli	Overdracht groepen
28-34	11 juli t/m 19 augustus	Zomervakantie

Bijlage 9 Handleiding opstellen groepsplan

Periode 1:

Start 20-9-2010

Evaluatie 17-12-2010

Periode 2:

Start:3-1-2011

Evaluatie:22-4-2011

Periode 3:

Start 9-5-2011

Evaluatie: 1-7-2011

Aanpak:

Stap 1:

Verzamelen en bundelen van gegevens

CITO gegevens

Categorieën overzicht CITO

Observatiegegevens

Stap 2:

Vertalen van beschikbare gegevens in onderwijsbehoeften

Stap 3:

Clusteren van onderwijsbehoeften

Er is zo 1 basisgroep. Dit moet de grootste groep zijn. Deze groep volgt vooral het normale programma. Het kan zijn dat binnen deze groep afspraken met kinderen zijn dat ze minder af hoeven te hebben. Deze kinderen vallen toch gewoon binnen de basisstof. Ook kinderen die eventueel ondersteunend materiaal nodig hebben kunnen binnen deze basisgroep vallen.

Dan is er een groep kinderen die extra instructie nodig heeft omdat ze zwak scoren. Deze groep volgt eventueel een deel van de basisstof met daarnaast nog extra stof. Verlengde instructie of extra werk. De 3^e groep is de plusgroep. Deze groep kan plusstof aan. Deze kinderen verwerken de basisstof eventueel zelf. Daarnaast kunnen ze extra stof aangeboden krijgen.

Maak niet meer dan 3 groepen!

Stap 4:

Ontwerpen van het onderwijsaanbod, groepsplan

Noteer per groep wat je doelen zijn. De basisgroep volgt de basisstof dus verwijs daar naar de doelen uit de methode en vul deze eventueel aan met eigen doelen.

Geef ook aan hoe je dat gaat organiseren. (wanneer, hoe, waar, materialen)

Let er bij het maken op dat je heldere doelen stelt. Stel ze SMART. Zodat ze ook meetbaar zijn aan het einde van de periode.

Stap 5:

Evalueren

Beschrijf welke doelen je wel en niet hebt gehaald.

Waar staan de formulieren?

Ga naar:

- docenten
- formulieren zorg
- format groepsplan
- kies de groep
- kies het vakgebied

Let op: sla je bestand ergens anders op. Dit zijn de originelen. Deze gebruik je elke periode opnieuw. Maak voor jezelf een map waar je de groepsplannen opslaat.

Als je tussendoor in het groepsplan werkt doe dat dan met een andere kleur. Zo kun je altijd terugvinden welke zorg je hebt aangeboden. Geef dan ook de datum aan wanneer je de aanpassingen in het plan hebt aangebracht.

Als je plan klaar is stuur dan je bestand naar d.kok@broederschool.nl

Ik zorg dan dat de plannen worden opgeslagen zodat we die altijd nog terug kunnen halen. Ook als er wijzigingen zijn aangebracht de nieuwe versie even doorsturen.

Opmerkingen, bevindingen graag doorgeven zodat we ervoor kunnen zorgen dat de groepsplannen zo optimaal mogelijk werken.

Succes

Groetjes Dionne

Bijlage 10 Ingevuld groepsoverzicht



Kerkraderweg 7 6416 CC Heerlen tel.: 045 - 571 61 41
www.broederschool.nl

e-mail: info@broederschool.nl

Groepsoverzicht groep 2

Naam leerling	Thuisituatie	Externe instanties	Zorg niveau	Vak gebied	Bijzonderheden vanuit observatie/ toetsen	gezondheid	onderwijsbehoeften
	-ouders zijn weer samen -veel zorgen om de ontwikkeling van alle kinderen -meertalig opgevoed	-adelante (onderzoek spraaktaalvererving afgerond) -privélogopedie (Suzanne Crèmes)	2	taal	-onzekere houding bij toetsen -ze kan uitdagend zijn/ grenzen opzoeken -laat zich goed corrigeren	-vaak ziek -veel afwezig	-duidelijke regels -veiligheid -extra begeleiding in de leesvoorwaarden/ rekenvoorwaarden -aandacht voor communicatieve redzaamheid -verlengde instructie nodig -talige instructie visueel ondersteunen -leerstof laten ervaren
	-grote zorgen -schulden -veel kinderen in S.O. -onder voogdij	-BJZ -onderzocht door adelante -doorverwezen naar Mondriaan -netwerk JHV	4	SE/ gedrag	-speelse houding -moeite met regels -impulsief -heeft moeite met aangaan van relaties -daagt kinderen uit -helpt graag -kan concentreren indien werkje		-veilige leeromgeving -aandacht voor gedrag -duidelijke structuur -investeren in band -consequent handelende leerkracht -vaste leerkracht

				- in belevingswereld ligt -speelt agressief in poppenhoek -veel conflicten		
			2 SE	-verlegen -leergierig -zit meer in dan ze laat zien -beweegt erg graag -ouders zorgen over motorische ontwikkeling	-vaak ziek -vaak luchtwegproblemen -onderzoek GGD aangevraagd	-veilige leeromgeving -begeleiden in nieuwe situaties -leerkracht die stimuleert antwoord te geven -leerkracht die uitdaagt deel te nemen in activiteiten
	-vader is een paar maanden naar Afrika -wonen tijdelijk bij oma		2 taal	-zoekt veel contact met de meiden -leergierig -betrokken -snel afgeleid -leuke initiatieven bij spel -laat nog wel over zich heen lopen -durft dingen te komen vertellen -zwakke luisterhouding(visueel ondersteunen werkt positief)		-veilige leeromgeving -positief stimuleren -actief betrekken bij het groepsgebeuren -ruimte om te kunnen bewegen/ dansen -leerstof visueel ondersteunen
	-ouders gescheiden		1	-zelfstandig -kan zich tussen de jongens stoer gedragen -zwakke werkhouding -snel afgeleid -kan meer dan hij laat zien		-extra uitdaging -leerkracht die hem uitdaagt -consequent hanteren van regels -drukke gedrag kanaliseren (momenten creëren voor bewegen en terug naar rust)
	-periode in buitenland geweest	-schoollogopediste gaat screenen	2 taal	-zelfstandig -lichamelijk onrustig -leergierig -durft zich niet altijd te uiten		-ruimte om te bewegen -uitdagende leerstof -veel aanbod op woordenschat

				-durft niet altijd zichzelf te zijn, kijkt naar vrienden en doet dat gedrag na -zit meer in dan hij laat zien		-leerkracht die stimuleert -zelfvertrouwen stimuleren
	-ouders zwak -duidelijke uitleg nodig	-BJZ -netwerk JHV -logopedie opstarten!	2 SE	-weerbaarheid zwak -verlegen -lief karakter -huilt snel -betrokken -leergierig -bang om fouten te maken		-veilig plekje bieden -weerbaarheid vergroten -persoonlijke aandacht d.m.v. knuffel, praatje -controleren of ze leerstof heeft begrepen
			1	-goede concentratie -behulpzaam -weinig contact met kinderen -leergierig -betrokken -verlegen in de grote groep		-extra uitdaging -tijd voor persoonlijke aandacht (juf helpen) -stimuleren contact te maken met andere kinderen
	-vaak te laat	-schoollogopediste gaat screenen	1	-soms onzeker -praat zacht als ze een beurt krijgt -impulsief -laat zich beïnvloeden door de ondeugende kinderen -pietere meid -beweegt graag -veel lichamelijke onrust -chaotisch in handelen		-veilige leeromgeving -extra ondersteuning in zelfvertrouwen -rustige leeromgeving -externe structuur
	-gescheiden -ouders hebben weer contact	-netwerk JHV -aanmelden GGD (CBCL, TRF invullen)	2 SE	-regels overtreden -behulpzaam naar leerkrachten -draait met haar ogen -moeite met naar binnen komen 's ochtends -kan moeilijk stilzitten -speelt met van alles -snel afgeleid	- (G6PD) stofwisselingsz iekte -mag geen paracetamol	-sociaal emotioneel extra aandacht -structuur en regelmaat -duidelijke regels -veilige band met de leerkracht

				-slim kind (inzicht) -pikt leerstof snel op - kan heel behulpzaam zijn		
	-premature/ herseneninfarct gehad	-privélogopedie	1	-zit goed in zijn vel -heeft veel zelfvertrouwen -goed vooruit gegaan in ontwikkeling -gedrag is zeer positief veranderd -doet voor wat gewenst gedrag is -zoekt veel lichamelijk contact met jongens		-structuur -ruimte om zijn energie krijgt te kunnen -leerstof visueel ondersteunen -uitdagende leerstof
	-Jehova -mag niet door vader worden gehaald -moeder opnieuw getrouwd	-Mondriaan zorggroep -gezinscoach voor contact -Boddaert is opgestart -onderzoeken oorzaken gedrag i.s.m. Mondriaan	2 SE	-zwakke motoriek -lichamelijk onrustig -soms erg moe -eigen denkwereldje -leergierig -veel inzicht -vreemde manier van contact zoeken -draait op zijn manier mee in groepsgebeuren -veel positieve inbreng -grote drang tot bewegen -sociaal inzicht		-duidelijk aangeven wat wel/ niet kan -veiligheid bieden -consequente aanpak -uitdagende lesstof -ruimte om te bewegen bieden
	-gescheiden -bazig naar moeder toe	-BJZ -Netwerk JHV -Boddaert (2x per week)	1	-zit goed in haar vel -kan hangerig zijn als ze zich niet goed voelt dat heeft meteen invloed op haar hele functioneren -snel afgeleid -kan meer dan ze vaak laat zien		-veilig plekje -begeleiding bij lees-rekenvoorwaarden -duidelijke regels -niet meegaan in haar buien (grenzen aangeven)
			1	-kan moeilijk conflicten oplossen -weinig zelfstandig	-astmatisch (pompje)	-zelfstandigheid stimuleren -leren omgaan met

				-onzeker -beweegt graag	-vaak ziek	conflictjes
	-thuis vertoont hij negatief gedrag	-screenen schoollogopediste	2	taal	-kan stiekem zijn -plagerig -snel afgeleid -goed te corrigeren -gevoelig voor complimenten	-leesvoorwaarden volgen -begeleiden bij sociale contacten -nieuwe situaties begeleiden
		-onderzocht door adelante -ingebracht in spreekuur -PAB - privélogopedie -cluster 2 aanvraag loopt	4	Taal/ communi catieve redzaam heid	-introvert -heeft contact met andere kinderen -wisselende houding naar leerkrachten -zoekt grenzen op -moeite met verbale info -beweegt graag -zorgt graag -heeft veel humor	-veilige omgeving -positief contact met de leerkracht -duidelijke grenzen stellen -leerstof laten ervaren -auditieve instructie altijd ondersteunen -succeservaringen opdoen
			1		-onzeker -fijne motoriek zwak/ komt dit door het afplakken van het oogje?	-lui oogje (afplakken) -zelfvertrouwen vergroten door positief gedrag te benoemen -succeservaring opdoen
	-vaak afwezig		1		-onzeker	-allergisch voor parkieten -leerkracht die tijd vrijmaakt -veilige leeromgeving -ruimte voor sociale contacten
			1		-zoekt de grenzen op -makkelijk in zijn houding -inzicht -visueel ruimtelijk ingesteld	-stimuleren bij werkjes -extra uitdagen -werkhouding begeleiden -ruimte voor ontdekkend leren
		-Mondriaan zorggroep -Netwerk JHV (i.v.m. zorgt broer	2	sociaal emotione el	-onzeker -zwakke werkhouding -klapt dicht als ze onzeker is -snel boos	-kan niet tegen bloed/ paniek bij ongelukjes -veilige leeromgeving -extra ondersteuning bij lees- rekenvoorwaarden -ruimte voor bewegen

		Collin) -begeleiding diëtiste -onderzoek GGD			-zwakke grove motoriek/ valt vaak	-werkhouding stimuleren
	-vader veel afwezig	-screenen logopediste	1	-lichamelijk naar andere kinderen -hapert met praten -kan koppig reageren -weet veel -zoekt graag individueel contact -kan meer dan hij in de groep laat zien		-motiveren om mee te doen -werkhouding versterken -succeservaringen laten opdoen -ruimte voor persoonlijk contact met leerkracht

Bijlage 11 Ingevuld groepsplan



Groepsplan sociaal emotioneel

Groep:
 Leerkracht(en):
 Datum: 6-9-2010
 Evaluatiedatum: 17-12-2010

Hele groep:

doelen	Aanpak/ organisatie
-elkaar leren kennen (namen) -afspraken en regels hanteren (lopen in de rij, praten in de kring, eten, buiten spelen) -veilige plek voor iedereen door toepassen van de 100% regels -samen een groep worden en weten hoe je je moet gedragen om erbij te horen -stopteken leren hanteren -weten wat aardig zijn is en kunnen dat benoemen van elkaar -ontdekken wie iedereen is en wat iedereen leuk vindt -verschillen tussen elkaar ontdekken -leren wachten op een beurt -leren aangeven wat je wel en niet wilt -stop hou op toepassen -luisteren naar elkaar (korte periode) -leren hoe je iets vraagt aan elkaar -oefenen geconcentreerd te luisteren naar elkaar	Lessen leefstijl thema 1 t/m 3 Methode effectieve conflicthantering Elke weer is een vast moment voor leefstijl. Dan behandelen we de lessen uit de methode. Ook is er elke week een sociale kring. Daarin bespreken we de onderwerpen die in de klas spelen. Tot aan de herfstvakantie besteden we dagelijks aandacht aan groepsbinding. De leerkracht verwoord dagelijks concreet het gewenste gedrag bij de activiteiten. Energizers worden dagelijks gebruikt in de lessen. Ook is er veel ruimte voor sociale groepsactiviteiten. Activiteiten om de sfeer in de groep te bevorderen en om een samen-gevoel te creëren. Vanaf de herfstvakantie is er wekelijks een regel van de week (Voor de herfstvakantie worden alle groepsregels ingeoeft). Die regel van de week staat dan een week centraal en dagelijks bespreken we hoe het gaat. Besluiten we op het einde van de week dat we die regel goed toepassen komt die regel in de gouden doos.

Subgroep 1: kinderen die moeite hebben met het volgen van de regels A, A, A,Q	
doelen	Aanpak/ organisatie
-toepassen van de 100% regels -toepassen van de groepsregels: -vinger opsteken -zitten op je stoel -niet aan andere kinderen zitten -lopen in de klas en op de gang -luisteren als de leerkracht wat vraagt A. heeft nog een individueel handelingsplan. Hij draait binnen de groep met deze subgroep mee. Daarnaast heeft hij nog een individuele aanpak. Zie dossier.	Regels hangen visueel op in de klas. Leerkracht investeert extra in de relatie met deze kinderen. (gesprekjes, taakjes) Regels worden in de kleine groep regelmatig herhaald. Daarnaast houdt de leerkracht regelmatig individuele gesprekjes met deze kinderen over hun gedrag. Zowel positief als negatief. Zie handelingsplan.

Subgroep 2: verlegen teruggetrokken kinderen I, Y, A, S	
doelen	Aanpak/ organisatie
De kinderen durven de leerkracht vragen te stellen. De kinderen durven te zeggen stop hou op tegen andere kinderen. De kinderen durven in de kring spontaan te vertellen.	Met deze kinderen voer ik kort dagelijks individuele gesprekjes. De kinderen krijgen veel extra positieve stimulans. In een kleine groep oefenen we de vaardigheden vanuit leefstijl. Werkvormen: tekenen, drama, spel in de hoeken, prentenboeken

Bijlage 12 Integrale leerlingenzorg

● startmeting

● eindmeting

<u>Ontwerp</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Inhoud	● Cognitieve ontwikkeling van leerling staat centraal	● De 'hele leerling staat centraal: cognitieve, emotionele en sociale (leer- en) ontwikkelingsproblemen	● Zie 2, maar geïntegreerd in onderwijsprogramma's	Zie 3, met ook aandacht voor maatschappelijke problemen
Curriculum	Zorg als specialisme met accent op diagnose en verwijzing, naast het standaard onderwijsprogramma	● handelingsplannen naast het standaard onderwijsprogramma	● Handelingsplannen geïntegreerd in flexibele leertrajecten, met ICT-toepassingen voor zorg	Flexibele inzet van interne en externe expertise
Wijze van innoveren	Verbeteren op basis van tekortkomingen (curatief)	● Verbeteren op basis van meetgegevens (curatief)	● Anticiperen op type leerlingen (preventief en incidenteel curatief)	Anticiperen op type leerlingen, inclusief sociaal/maatschappelijke ontwikkelingen (accent op preventief)
Aansturing innovatie	Kleinschalige verbeterideeën, individueel geïnitieerd	innovatie-ideeën regelmatig geïnitieerd door zorgteam	● ● Structurele innovatie van onderwijs- en zorgprocessen	Partners in Samenwerkingsverband en werken structureel aan de innovatie van het onderwijs- en zorgproces

<u>Signale- ren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
doel	● Ad hoc vaststellen van individuele achterstand	● ● Systematisch vaststellen van individuele achterstand	● Optimalisering van de inrichting van het reguliere onderwijs- en zorgproces, waardoor signalering ingebed is in het geïntegreerde proces	zie 3, in overleg met het samenwerkingsverband
Signaleren door	de individuele docent	● de Mentor of individuele docent volgens signaleringsprocedure	● ● Het (kern) team (docenten en zorgspecialisten) eventueel samen met externe professionals	zie 3, Signaleringsprocedure wordt vastgesteld in samenwerkingsverband
Signaleren van	afwijkingen in de leervorderingen bij individuele leerlingen	● Alarmsignalen via verzameld materiaal/ leerlingvolgsysteem	● Het beeld uit leerlingbesprekingen op grond van verzameld materiaal	zie 3: De signaleringsprocedure is samen met de partners in het SWV opgezet.

<u>Diagnosti- ceren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	● Ad hoc bepalen van (cognitief) tekort	● ● Systematisch bepalen van (cognitief en/of sociaal-emotioneel) tekort	● Optimalisering van onderwijs- en zorgproces, waardoor diagnosticering plaatsvindt voor en tijdens en na het handelen	Optimalisering van onderwijs- en zorgproces in overleg met SWV
Diagnose door	interne of externe zorgprofessionals	● ● Interne zorgprofessionals, eventueel samen met de docent, mentor/klastitularis en eventueel in samenwerking met externe zorgprofessionals	● ● Het (kern)team in samenwerking met interne en externe zorgprofessionals	Een geïntegreerd team met partners in SWV en andere externe partners

Procedure	Diagnose instrumenten worden beperkt gebruikt en zijn gericht op het aanbod van zorgactiviteiten	Diagnosticeren is gericht op het zorgaanbod dat de school heeft	● ● Het (kern)team zoekt in samenwerking met interne en externe zorgspecialisten naar de best mogelijke diagnose instrumenten en procedures (intern, extern)	De diagnose is integraal opgezet en wordt vastgesteld in het SWV en met andere externe partners
-----------	--	---	--	---

<u>handelen</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	Leerlingen individueel en incidenteel op groepsniveau brengen	● uitvoeren (en bijstellen) van individuele handelingsplannen	● Geïntegreerd onderwijsprogramma voor leerlingengroepen met vergelijkbare zorgbehoefte. Daarnaast indien nodig) individuele handelingsplannen	(Voornamelijk) geïntegreerd onderwijsprogramma vast te stellen in overleg met SWV
Opstellen en uitvoeren van handelingsplannen door	Interne en externe zorgspecialisten	● Interne en/of externe zorgspecialisten, eventueel samen met de docent of de mentor/ klastitularis	● Het (kern)team in nauwe samenwerking met de zorgspecialisten (in- en extern)	Het proces rond handelingsplannen is integraal opgezet en wordt vastgesteld in SWV
Handelingsplan gericht op	Het handelen van individuele zorgspecialisten	● Het handelen van zorgspecialisten binnen het kader van zorgtrajecten	● Het handelen door het gehele (kern)team (docenten én zorgspecialisten)	● Het handelen door het hele team en met partners in SWV en externe partners (verbreding en verdieping)

<u>Monitoren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	Controle op afspraken	• Tussentijds bijstellen en optimaliseren van zorgtrajecten van individuele leerlingen	• Tussentijds bijstellen en optimaliseren (opnemen in beleidsplan) van het geïntegreerd onderwijsprogramma	• Informatie wordt uitgewisseld tussen de partners onderling teneinde de leerlingenzorg te verbeteren
Intensiteit	Monitoring vindt niet of nauwelijks plaats	• • Alleen resultaatmetingen aan het einde van het zorgtraject	• Tussentijdse metingen van leervorderingen en de ontwikkeling van de leerlingengroep	Uitvoering van de monitoring van het proces van leerlingenzorg wordt regelmatig besproken door partners in de keten
Wijze	• Knelpunten in de uitvoering worden ad hoc gemeld	Het verloop van de uitvoering van de handelingsplannen wordt regelmatig besproken door de betrokken professionals	• De uitvoering van gezamenlijke afspraken wordt besproken in het team en cyclisch bijgesteld	Gezamenlijke vaststelling van het monitorsysteem in het SWV en andere externe partners in de keten

<u>Evalueren</u>	Incidentele zorg (type 1)	Georganiseerde zorg (type 2)	Geïntegreerde zorg (type 3)	Ketenzorg (type 4)
Doel	Evaluatie en bijstelling per vak en per handelingsplan	• • Evaluatie en bijstelling van zorgtrajecten van individuele leerlingen	• Evaluatie en bijstelling van het geïntegreerde onderwijs en zorgproces	Evaluatie en verbetering van de effectiviteit van de leerlingenzorg met partners in de regio
Intensiteit	Nauwelijks of geen evaluatie	• Elk jaar binnen de school	• Ten minste een maal per jaar (maar bij voorkeur meerdere malen) binnen het (kern)team van docenten en zorgspecialisten	Elk jaar op het niveau van de SWV en partners in de regio

Evaluatie door	De zorgspecialist met de docenten, de mentor/ klastitularis, leerjaarcoördinator, intern pedagogisch begeleider	● Het zorgteam leerlingbegeleiding	● Het geïntegreerde (kern) team	Het SWV en partners
Wijze	Mondeling, incidenteel (geen formulier of methode)	● Via formulieren en vragenlijsten	● Via een breed scala: formulieren, vragenlijsten, interviews, cijfermateriaal, (leerling)besprekingen, klachten	De effectiviteit van de zorg wordt vergeleken met andere scholen en SWV (bench marking)

Bijlage 13 Onderzoekslijst eindmeting

✓ Begin

✓ Eind

Zorgstructuur:

- ✓ School hanteert een toetskalender.
- ✓ School hanteert een zorgkalender met daarin opgenomen de momenten van opzetten zorgplannen, afnemen van toetsen, leerling-besprekingen.

Leerlingbespreking:

- ✓ School voert structureel leerlingbesprekingen. Deze worden gepland rondom de oudergesprekken.
- ✓ Er zijn vaste data gepland.
- ✓ Leerlingbespreking wordt door de leerkrachten voorbereid. De leerkrachten geven vooraf ook een verslag aan de IB-er.
- ✓ Er is een vast document dat wordt gebruikt bij de voorbereiding van de leerlingbespreking.
- ✓ De gegevens van de CITO toetsen worden gebruikt samen met de observatiegegevens van de leerkracht en de gegevens van de externe instanties.
- Leerlingbespreking heeft een vaste structuur. *Het gesprek verloopt afhankelijk van wat er naar voren komt en wat de hulpvragen zijn van de leerkracht. Het is vooral een informeren hoe de stand van zaken is. Wel worden er afspraken gemaakt over de aanpak die in de komende periode gehanteerd gaat worden.*
- ✓ Bij de leerlingbespreking komt ieder kind aan bod.
De nadruk ligt echter wel op de kinderen waar zorgen rondom zijn. De kinderen die in de middenmoot vallen worden maar heel kort even besproken.
- ✓ Bij de leerlingbespreking worden de zorgen/ problemen besproken.
Bij de leerlingbespreking worden alleen de zorgen en de problemen besproken. Uitval op een toets of opvallend gedrag in de klas is een signaal om het kind te bespreken. Vanuit dat probleem wordt dan ook naar een oplossing gezocht.
- ✓ Bij de leerlingbespreking worden de kwaliteiten van de kinderen besproken.
- ✓ Bij de leerlingbespreking worden de onderwijsbehoeften besproken.
- ✓ Onderwijsbehoeften worden genoteerd in een daarvoor bestemd formulier.

Zorg in de groep

- ✓ Leerkracht registreert signalen van kinderen.
Dit gebeurt in Eduscope. Daarnaast worden signalen in het groepsoverzicht genoteerd.
- ✓ leerkracht neemt zelf toetsen af.
- ✓ Leerkracht analyseert toetsen.
Een enkele leerkracht vraagt nog hulp omdat het werken met het CITO programma nog wat onduidelijk is.
- ✓ Leerkracht gebruikt analyses van de toetsen om aanbod op af te stemmen.

- ✓ Leerkracht maakt overzicht van de zorg in de groep.
De leerkracht past het groepsoverzicht voor elke groepsbespreking aan. Tijdens de groepsbespreking vult de interne begeleider indien nodig nog aan wat er dan ter sprake komt.
- ✓ Leerkracht maakt handelingsplannen.
De leerkrachten maken zelf hun handelingsplannen. Ze kunnen daarbij de hulp inroepen van de Interne begeleider. De afspraak is dat de persoon die het handelingsplan gaat uitvoeren ook het plan schrijft.
- ✓ Leerkrachten voeren handelingsplannen uit in de groep.
De meeste handelingsplannen worden binnen de groep uitgevoerd. Een uitzondering zijn de plannen die horen bij de tutoring binnen VVE, de preventief ambulante begeleiding, een rugzakje en specifieke hulp die incidenteel wordt gegeven door de IB-er. Deze plannen worden gemaakt in samenwerking met de persoon die betrokken is bij de uitvoering.
- ✓ Leerkrachten vragen hulp van Ib-er bij de uitvoering van de handelingsplannen
- ✓ Leerkrachten maken groepsplannen.
De leerkrachten maken nu al groepsplannen voor sociaal emotionele redzaamheid en taal.
- ✓ Leerkrachten registreren welke onderwijsbehoeften de kinderen hebben.
Het verwoorden van de onderwijsbehoeften blijft toch nog wel moeilijk. Vooral om het kort en krachtig te noteren. Hier liggen nog ontwikkelkansen.
- ✓ Leerkrachten registreren de protectieve factoren in de ontwikkeling van een kind.
Er wordt zichtbaar meer vanuit de kwaliteiten gekeken. Het registreren ervan blijft wel nog een punt van ontwikkeling. Vooral om het kort en bondig te noteren.
- ✓ Leerkrachten registreren de belemmerende factoren in de ontwikkeling van een kind.